

VSEBINA

- 7 Martin Razpotnik **ROCK AND ROLL, GLASBA,
KI SPREMINJA ŽIVLJENJA**
- 13 Deja Crnović **OD BANDA DO BRANDA**
- 19 Katarina Košir »**NE MOREM BITI NEKAJ, KAR NISEM.**«
- 23 **NEKI NOVI TIPI V GESLIH**
- 35 Katja Magister **ŠESTDESETA: NOVA IDENTITETA**
- 38 Barbara Vrbančič **MODA SUBKULTUR**
- 42 Fotografije z vaj
- 54 Skozi mlade oči
- 58 In memoriam

Marko Manojlović, Petra Pogorevc

NEKI NOVI TIPI

Krstna uprizoritev

Premiera 27. februarja 2015

Režiser **MARKO MANOJLOVIĆ**

Dramaturginja **PETRA POGOREVC**

Glasbeni vodja in avtor aranžmajev **MIHA PETRIC**

Scenograf **BRANKO HOJNIK**

Kostumografka **JELENA PROKOVIĆ**

Vokalni korepetitor **JOŽE ŠALEJ**

Instrumentalni korepetitorji **MIHA PETRIC** (električna kitara, bas kitara),
ŽIGA KOŽAR (bobni), **MIHA GANTAR** (akustična kitara)

Koreograf **SEBASTJAN STARIČ**

Avtorica videa **VESNA KREBS**

Prevajalec pesmi **MATEJ KRAJNC**

Lektor **MARTIN VRTAČNIK**

Oblikovalec svetlobe **DAVID OREŠIČ**

Oblikovalec zvoka **SAŠO DRAGAŠ**

Asistentka dramaturginje **KATARINA KOŠIR** (študijsko)

Asistenta kostumografke **ANDREJ VRHOVNIK**
BARBARA VRBANČIČ (študijsko)

Zahvaljujemo se **Davorju Hercegu** in trgovini **VOM**.

Vodja predstave **Borut Jenko**

Šepetalka **Neva Mauser Lenarčič**

Tehnični vodja **Jože Logar**

Vodja scenske izvedbe **Janez Koleča**

Vodja tehnične ekipe **Branko Tica**

Tonski tehnik **Sašo Dragaš** in **Tomaž Božič**

Osvetljevalca **Boštjan Kos** in **Bogdan Pirjevec**

Frizerka **Ksenija Imerović**

Maskerka **Janja Milavec**

Garderoberki **Angelina Karimović** in **Tatjana Cirman**

Rekviziter **Sašo Ržek**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric
Irene Tomažin in **Branke Spruk** v delavnicah **MGL**.

Igrajo

Rob **ROBERT KOROŠEC** k. g.

Phil **FILIP SAMOBOR**, AGRFT

Matt **MATIC LUKŠIČ**, AGRFT

Sean **ŽAN PERKO**, AGRFT

Sally **NINA RAKOVEC**

Travis **TINES ŠPIK**, AGRFT

Miles **MILAN ŠTEFE**

Tania **TANJA DIMITRIEVSKA**

Sarah **SARA GORŠE**, AGRFT

Jack **JAKA LAH**

PESMI V UPRIZORITVI

YOU DON'T OWN ME

John Madara/David White Tricker (Lesley Gore)

TWIST AND SHOUT

Phil Medley/Bert Berns (The Isley Brothers)

BÉSAME MUCHO

Consuelo Velázquez (Emilio Tuero)

ROLL OVER BEETHOVEN

Chuck Berry (Chuck Berry)

FASTER

Matic Lukšič (Neki novi tipi)

BE-BOP-A-LULA

Gene Vincent/Tex Davis (Gene Vincent & His Blue Caps)

MONEY

Janie Bradford/Berry Gordy (Barrett Strong)

BUZZIN'

Filip Samobor (Neki novi tipi)

PLEASE MR. POSTMAN

Robert Bateman/Frederick C. Gorman/Brian Holland (The Marvelettes)

LONG TALL SALLY

Enotris Johnson/Robert Blackwell/Richard Penniman (Little Richard)

WHISKEY

Robert Korošec (Neki novi tipi)

BOYS

Luther Dixon/Wes Farrell (The Shirelles)

TILL THERE WAS YOU

Meredith Willson (Peggy Lee)

DIZZY MISS LIZZY

Larry Williams (Larry Williams)

SHOUT

Rudolph Isley/Ronald Isley/O'Kelly Isley, Jr. (The Isley Brothers)

HONEY DON'T

Carl Perkins (Carl Perkins)

VIBRATIONS

Žan Perko (Neki novi tipi)

BIG GUN

Filip Samobor (Neki novi tipi)

TRIBUTE TO MY INSPIRATION

Robert Korošec (Neki novi tipi)

V uprizoritvi smo uporabili tudi posnetek dela Jeana Sibeliusa **ANDANTE FESTIVO** v izvedbi godalnega kvarteta Tempera.

Martin Razpotnik

ROCK AND ROLL, GLASBA, KI SPREMINJA ŽIVLJENJA

Glasba me je presunila zelo zgodaj. Do svojega enajstega leta sem poslušal, kar so poslušali moji vrstniki, do prelomnice pa je prišlo, ko sem za darilo dobil knjigo Michaela Sadlerja *Zgodovina rock glasbe v stripu*, katere izvod imam še danes. S tem risanim priročnikom sem se lotil raziskovanja glasbe.

Spomnim se dneva, ko sem odprl knjigo. Medtem ko sem jo listal, sem se zataknil pri poglavju *Elvis the King*. Moja usoda je bila zapečatená. Odločil sem se, da bom slišal in zbral vse pesmi in izvajalce, ki so omenjeni v knjigi, in naredil *soundtrack* knjige.

Trgovin z glasbo je bilo takrat precej več kot danes, a kljub temu izbira ni bila velika. Svet se mi je dodatno odprl, ko sem odkril očetovo in stričevo zbirko plošč. K stricu sem hodil, da bi jih presnemaval na kasete in jih doma poslušal, a kmalu sem začel kupovati svoje – z denarjem, ki sem ga dobil od staršev za malico. Dnevno sem obiskoval Vinilmanijo v Škucu in Rec Rec na Resljevi. Užival sem v raziskovanju in zbiranju glasbe, in to počnem še danes. Z leti sem preposlušal mnogo več, kot je v stripu, a *soundtrack*a nikoli nisem posnel. Ob vsej glasbi pa sem se vračal in se še vedno vračam na začetek – tja, kjer je ostala moja ljubezen, v prvo poglavje knjige.

Rojstvo rock and rolla

Rock and roll, divja, neukročena glasba, je kot komet padel na zemljo nekje v prvi polovici petdesetih let prejšnjega stoletja. Bil je zmes zvrsti, ki se je razvil iz *countryja* in *rhythm and bluesa* v Združenih državah Amerike.

Rhythm and blues se je razvil v štiridesetih letih. Preden je dobil svoje ime, so ga imenovali rasna glasba, saj so ga peli le temnopolti glasbeniki. Izhajal je iz *bluesa* in *jazza*, baziral pa je na ritmih *boogie-woogieja*. Besedila so pogosto namigovala na spolnost in so med starši belske mladine praviloma zbužala zgražanje. Njegovi glavni predstavniki so bili Louis Jordan, Big Joe Turner, Roy Brown in Wynonie Harris, katerih nastope so spremljali nemiri, zato so bili pogosto prekinjeni.

Medtem ko so temnopolti glasbeniki zganjali *rhythm and blues*, so belski glasbeniki igrali *country*. Ni trajalo dolgo in tudi ta se je okužil z ritmi *boogie-woogieja* ter se neke v istem času počasi transformiral v *hillbilly boogie*. Skladbi *Freight Train Boogie* The Delmore Brothers in *Guitar Boogie* Arthurja Smitha sta nakazovali uspešni združitvi črnske in belske glasbe, ki je bila nekaj let kasneje osnova za *rock and roll*.

Izraz *rock and roll* se je pojavil že pred glasbo. Leta 1934 so besedno zvezo *rock and roll* v naslovu prepevale The Boswell Sisters, a pomen je bil takrat drugačen. Bil je izraz za gibanje ladje na morju, črnska skupnost pa ga je uporabljala za spolno analogijo in v svojih cerkvenih ritualih. Kasneje, v štiridesetih letih, ga je Billboardov kritik Maurie Orodener začel uporabljati za opisovanje hitrejših skladb *gospela* in *rhythm and bluesa*. Dokončno ga je leta 1951 populariziral DJ Alan Freed s svojo oddajo Moondog's Rock 'n' Roll Party.

Nekateri trdijo, da je prva *rock and roll* skladba *Rock This Joint* Jimmyja Prestona iz leta 1949, drugi, da je to *Rocket 88* Jackieja Brenstona iz leta 1951. Dejstvo je, da se je javnost *rock and rolla* dobro zavedela šele s skladbo *Rock Around The Clock* Billa Haleyja & His Comets leta 1955, ko se je pojavila v filmu *Blackboard Jungle*.

Rockabilly, hibrid *rock and rolla* in *hillbillyja*, se je rodil leta 1954, ko je Elvis Presley v studiu Sun Records Sama Phillipsa posnel skladbo *That's All Right (Mama)*. Z njo je *rockabilly* dobil svoj prvi hit. A prvi resni preboj v *mainstream* je *rockabilly* doživel šele leta 1956 s skladbo *Blue Suede Shoes* Carla Perkinsa. Skladba je postala himna generacije, *rockabilly* pa komercialna glasba. Za trenutek so na lestvicah prevladovali *rock and roll* in *rockabilly* skladbe, ki so pretežno izhajale pri neodvisnih založbah, med katerimi so prednjačile Meteor, King in prej omenjeni Sun, kjer so svoje glasbene poti začeli Elvis, Perkins, Jerry Lee Lewis in Johnny Cash, zanj pa sta snemala tudi Roy Orbison in Charlie Feathers. Te so imele slabo distribucijo in njihove plošče so bile večinoma na dnu lestvic popularne glasbe, zato pa se je njihov divji *rockabilly* in *rock and roll* lahko slišal v vsakem, še tako zakotnem *juke-boxu*. Medtem so iz radia odmevale »spolirane« priredbe skladb Little Richarda, Chucka Berryja, Fatsa Domina in drugih črnkih glasbenikov, in sicer v izvedbi Pata Boona.

Z belskimi glasbeniki je *rock and roll* čez noč postal velik hit med zdolgočaseno belsko ameriško mladino. Do takrat so doma redko poslušali svojo glasbo; poslušali so jo lahko le takrat, ko so jim starši dovolili, in tisto, ki so jo odobrili. *Rhythm and bluesa* ali *rock and rolla* večina njihovih staršev ni razumela. Zdel se jim je prostaški, nebrzdan, umazan in črn, zato so ga lahko slišali le v *juke-boxih* in na koncertih, kadar so se uspeli izmuzniti ven.

Z *rock and rollom* se je odprl popolnoma nov trg – najstniški. Njihova kupna moč je postala skoraj enaka tisti njihovih staršev, tržišče pa je bilo preplavljeno z izdelki, ki so bili namenjeni le njim. Postali so uporniški,

izumili so svoj stil, lase so si česali nazaj kot Elvis in James Dean, puščali zalizce, kadili, vozili kabriolette ter začeli nositi modre kavbojke in črno usnje kot Marlon Brando v filmu *The Wild One*.

In kot je belska mladina prevzela črnsko glasbo, je prevzela tudi način oblačenja. Običajno so bile obleke petdesetih let v pastelnih barvah, njihov dizajn je bil divji in drzen. Prevladujoča je bila kombinacija črne in roza. Poleg teh so se v njihovi garderobi znašli tudi jakne, iz *gabardena* in *jeansa*, majice s kratkimi rokavi, zavihane kavbojke Levi's, motoristični škornji in *creepersi*, semiš čevlji, o katerih je v že omenjeni skladbi *Blue Suede Shoes* prepeval Carl Perkins.

Poleg *juke-boxov* so imeli pomembno vlogo pri širjenju *rock and rolla* tudi DJ-ji. Najbolj znan je bil Alan Freed, čigar oddajo Moondog's Rock 'n' Roll Party na radiu WJW Cleveland je sponzorirala lokalna trgovina z glasbo, ki je ponujala pretežno *rhythm and blues*. Oddaja je doživela velik uspeh pri belskih najstnikih in leta 1952 je Freed v Clevelandski areni organiziral dogodek Moondog Coronation Ball, ki velja za prvi *rock and roll* dogodek. Z rasno mešanimi nastopajočimi glasbeniki je pritegnil rasno mešano publiko, ki je preseгла kapaciteto dvorane. Ker so se bali izgreda, so gasilni organi dogodek po prvi pesmi zaključili. Lokalni uspeh je Freeda kmalu ponesel v New York na radio Wins, kjer je še vedno večinoma predvajal črnske glasbenike, istočasno prirejal velike dogodke v Paramount Theatru in nastopal v številnih *rock and roll* filmih.

Na novo najstniško norijo se je odzval tudi Hollywood. Naenkrat so ga preplavili filmi z *rock and roll* vsebino, kjer so kazali nastope *rock and roll* izvajalcev in jih povezali z zgodbo. Med bolj znanimi so bili *Rock Around The Clock*, *Don't Knock The Rock* in *Rock, Rock, Rock* ter Elvisovi *Love Me Tender*, *Jailhouse Rock*, *Loving You*, *King Creole* in drugi.

Tudi plesali so: najbolj popularen je bil *bop*, plesalo pa se je tudi *bunny hop*, *the chicken*, *the walk*, *the calypso* in seveda *the stroll*. Vsak teden je bil popularen nov ples, ki so ga lansirali s skladbo in se ga naučili ob gledanju najpopularnejše TV-oddaje tistega časa, *American Bandstand*, ki jo je vodil Dick Clark.

»Before Elvis there was nothing.« (John Lennon)

Rock and roll je v Anglijo prišel malce kasneje. Razširil se je z *juke-boxi*, filmi in Radiom Luxembourg, ki je vplival na več generacij poslušalcev in bil takrat večji od BBC-ja.

Angleži z Američani ne delijo samo jezika, ampak tudi močno uporniško identiteto, zato so si *rock and roll* kmalu prisvojili. Turneje ameriških glasbenikov so kmalu postale stalnice na angleških tleh in glasbenike, ki

so jih prej lahko videli le na platnu, so sedaj lahko videli v živo. Tam so nastopali Gene Vincent & His Blue Caps, Eddie Cochran in mnogi drugi, gledali pa so jih lahko tudi v domačih TV-oddajah, kot sta bili *Oh Boy!* in *Boy Meets Girls*.

Angleška glasba se je razlikovala tudi po inštrumentih in interpretaciji, s čimer je njihov *rock and roll* dobil svoj zvok. V Ameriki je bil osrednji inštrument *rock and rolla* kontrabas, ki je temu dajal močan ritem. V *rockabillyju* se ga je igralo s posebno tehniko, imenovano *slap*, v kateri je kontrabasist udarjal ob strune in ob tem povzročal dodaten ritem. Konec petdesetih ga je začel počasi zamenjavati električni bas. *Slap* je iz glasbe popolnoma izginil.

Cilj glasbenih založb je bil kopirati skladbe ameriških izvajalcev in jih hitro unovčiti. Skladbe so snemali studijski izvajalci, ki so spremljali angleške najstniške idole, zato je skladbam manjkalo spontanosti in energije, po kateri je bil znan ameriški *rock and roll*.

Ameriških kitar se takrat v Angliji ni dalo dobiti. Prvi Fender Stratocaster, ki so ga videli in občudovali, je bil na naslovnici debitantskega albuma skupine The Crickets, ki jo je vodil Buddy Holly. Prvo takšno kitaro je v Anglijo uvozil Cliff Richard.

Tudi do plošč ni bilo lahko priti. Prednost pri tem si imel, če si delal na ladji ali živel v pristaniškem mestu, zato ni nič čudnega, da so bili prvi bolj znani britanski zvezdniki iz Londona ali Liverpola.

V Londonu so se mladi zbirali v kavarnah v Sohu. Najbolj znana je bila 2i's, v katero je zahajalo veliko bodočih britanskih *rock and roll* zvezd. Tja so prihajali igrati svojo glasbo in upali, da jih bodo odkrili. Prvi, ki se mu je nasmehnila sreča, je bil Tommy Steele, prva zvezda britanskega *rock and rolla*, ki je s svojo inštrumentalno skupino The Steelmen leta 1956 izdal svoj prvi hit *Rock With The Caveman*. Leto kasneje je posnel skladbo *Singing The Blues*, ki je prva *rock and roll* skladba, ki je zasedla prvo mesto na britanski lestvici popularnih skladb, kar do takrat ni uspelo niti Elvisu.

A Steele je zvenel zelo ameriško, Angleži pa so iskali nekaj novega, kar bi bilo samo njihovo. In to so dobili leta 1958 s Cliffom Richardom, njegovo spremljevalno zasedbo The Drifters (kasneje The Shadows) in njihovo skladbo *Move It*.

Kmalu so jim sledili drugi, Vince Eager, Dickie Pride, Duffy Power, Johnny Gentle, Marty Wilde in liverpoolski *rockabilly* Billy Fury, čigar album *Sound of Fury* še danes uvrščamo v sam vrh izdelkov tistega časa. Kariero jim je usmerjal prvi britanski *rock* menedžer in impresarij Larry Parnes. Poleg Richarda, Steela in

Furyja pa so bili posebne pozornosti vredni in deležni Johnny Kidd & The Pirates, Vince Taylor, Screaming Lord Sutch in Tony Sheridan, ki so *rock and roll* živeli in bili v njem pristni.

Tako kot glasbo so Angleži tudi oblačila povzeli po Američanih in jih po svoje priredili. Imela so njihovo lastno zgodovino. Del njihove vsakdanje garderobe so bili suknjič, brezrokavnik, okrog vratu ozke ali *maverick* kravate in semiš čevlji. Dokler jih Daily Express ni označil za *Teddy Boys*, so bili znani kot *Cosh Boys*. Bili so prva generacija angleških najstnikov, s katerimi se je tam oblikoval najstniški trg. Leta 1956 je tudi v angleške kinematografe prišel film *Blackboard Jungle*. Glasba jih je tako presunila, da so povzročili izgrede. Potrgali so stole in začeli plesati. To je spremljalo film povsod, kjer je bil prikazan.

Poleg njih so na ulicah kraljevali tudi rokerji. Izhajali so iz motoristične subkulture in popolnoma posnemali ameriško subkulturo. Oboževali so ameriški *rock and roll*, imeli poudarjene in z briljantino zalizane frizure, se oblačili v usnje, *jeans* ali usnjene hlače in visoke motoristične škornje ali semiš čevlje. Čelad niso nosili, pred prepihom jih je ščitil šal ali ruta. Družili so se okrog Ace Cafeja, tranzitnega lokala, ki deluje še danes.

Konec petdesetih let je *rock and roll* začel počasi umirati. Kar je bilo v njem vznemirljivega, je postopoma izginjalo. V teh nekaj letih so se ga privadili tudi starši. Little Richard se je odločil, da bo raje postal pastor, Chuck Berry je bil v zaporu, ker naj bi čez mejo tihotapil najstnico, Elvis pa je bil vpoklican v vojsko.

Rock and roll je izgubil svoje največje heroje. V letalski nesreči so umrli Buddy Holly, Ritchie Valens in Big Bopper ter leta 1960 v avtomobilski še Eddie Cochran. Na lestvicah so prevladovale vsem všečne skladbe brez surove energije in iskrenosti prvinskega *rock and rolla*. Glasba se je razvijala in mehčala. Lestvice so zasedali najstniški pop idoli, *motown soul* in *doo wop*.

Tudi v Angliji se je scena umirjala in pomehkužila, a neke v ozadju so mladi, ob reki Mersey v Liverpoolu, začeli igrati svojo verzijo *rock and rolla*. Še preden so Angleži začeli osvajati Ameriko, so svoje izkušnje nabirali v hamburškem St. Pauliju v Nemčiji. To je počela tudi mlada liverpoolska skupina The Beatles. V tem pristaniškem mestu, med prostitutkami, gangsterji, mornarji, transvestiti in eksisi so nabirali kilometrino v klubih Indra, Top-Ten, Kaiserkeller in Star-Club. Domov so se vrnili z novimi pričeskami, naprej počesanimi lasmi, in kot zvezde. Tako so v oči padli lastniku trgovine s ploščami Brianu Epsteinu, ki jih je iz usnja preoblekel v obleke in jim našel založbo. Naenkrat so na plano pogledale mnoge skupine, Gerry & The Pacemakers, The Searchers, The Merseybeats in druge.

Svet je prevzela *beat* glasba. Prišel je čas, ko so Američani začeli posnemati Angleže ...

Deja Crnović

OD BANDA DO BRANDA

V Londonu, blizu slavne ulice Portobello Road, je v majhni ulici skrit Muzej blagovnih znamk. Ne pretirano pompozna zbirka v vitrinah skriva embalažo in oglasne posterje britanskih znamk čokolade, alkohola in tobaka, igrač in športnih rekvizitov, ki utelešajo britansko nostalgijo. Tako ni čudno, da muzej vključuje tudi vitrino, v kateri so izdelki z motivi Beatlov. Plošče niso v ospredju, prevladujejo kovčki za malico, skodelice, gramofon in igrača *Rumene podmornice* (*Yellow Submarine*).

V *gift shopu*, ki bi po logiki stvari lahko obsegal vsaj toliko sob kot muzej sam, pa jih žal ne, je možno kupiti zavojček replik, povezanih z Beatli. V njem je na primer ponatisnjen primerek članske izkaznice za The Cavern Club, in sicer za sezono 1962, ko jih je odkril Brian Epstein, osem kartonastih kartic v velikosti, primerni za denarnico, štiri revije, vsaka posvečena enemu od Beatlov, z življenjepisi, ki naj bi jih Beatli domnevno napisali sami. V paketu so še vstopnice za koncerte, kopija pozdravnega pisma ob včlanitvi v klub oboževalcev in oboževalk s podpisi Beatlov, več brošur z večjih koncertov in prva stran časnika *Sunday Citizen* s 23. februarja 1964, ko so se Beatli vrnili z ameriške turneje in jih je na londonskem letališču pričakalo 12.000 šolarjev in šolark, ki so tisti dan zaradi njih špricali šolo, številni razočarani, ker so njihove pozdravne torte v navalu množice povsem izgubile pomen.

Beatli že dolgo niso samo ena najpomembnejših skupin vseh časov, temveč so blagovna znamka, ki je že prerasla njihove plošče in filme. Če preletim samo svojo, povsem slučajno nakopičeno zbirko izdelkov, ki nosijo motiv Beatlov, postane jasno, da je danes o tej skupini skoraj lažje sestaviti *Pinterest board* kot pa *YouTube playlisto*. Doma so ta hip vsaj štiri majice z motivi Paula, Johna, Ringa in Georgea iz različnih obdobj, kupljene v nizkocenovnih trgovinah, kot sta H & M in Pull & Bear, dva (!) para superg blagovne znamke Vans z motivi iz *Yellow Submarine*, ki jo je vizualiziral Heinz Edelmann, strip o Astrid Kirchherr in Stuartu Sutcliffu *Baby's In Black* ter album *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* na vinilu, ki sem si ga zaželela, ker pride s super hipsterskimi kartonastimi dodatki, kot so brki v slogu Sgt. Pepperja ter našitki in značkami s kostumov.

Beatli so komodificirana nostalgija, kakršno pri nas poznamo, recimo, v obliki jugonostalgije; blagovna znamka, ki že zdavnaj ni več omejena na glasbo in filme, je pa omejena na paket. Ko Beatli razpadejo, nihče od članov ne doživi preboja à la Justin Timberlake, ki bi presegel zgodbo s skupino. Kot je zapisal Miha Mazzini, so se Beatli namreč sestavili kot človeški možgani: »Lennon razum, intelekt; McCartney čustva; Harrison mistika/duhovnost; Starr pragmatičnost in humor. Skupaj so bili več kot le seštevek svojih lastnosti. Ko so razpadli, so podlegli samemu sebi: Lennon je zatežil z intelektualiziranjem, McCartney z osladnostjo, Harrison je odplaval tam nekam, Starru pa je zmanjkalo materiala za štose. Kakorkoli: kakšni možgani so to bili, dokler so bili!«

Od hamburških divjakov do uglajenih mladcev

Biografije Beatlov se berejo kot Dickensovi romani. Paulu je pri štirinajstih umrla mati, Johna je vzgajala teta, Ringo pa je večino otroštva preživel v bolnišnicah, zaradi česar je šlo po zlu njegovo šolanje. Mladostniško ukvarjanje z glasbo je postalo nekoliko bolj resno, ko so se odpravili v Hamburg, kjer so nabirali kilometrino, a *rock and roll* bendov je bilo takrat kot listja in trave. Za Polydor so v Hamburgu kot spremljevalna skupina z imenom Beat Brothers posneli ploščo z dolgočasnimi, a še vedno znanimi napevi, kot so *When the Saints Go Marching In* ter *My Bonnie Lies over the Ocean*, v domačem Liverpoolu pa so jim k slavi pomagali predvsem zapisi v novi glasbeni reviji Mersey Beat. Ta je bila prodajna uspešnica, in kot v biografiji o Beatlih piše Philip Norman, je revija kljub temu, da je pisala o vseh skupinah in njihovih podvigih, imela jasne favorite. Bila je prva, ki je Liverpoolčanom povedala, da Beatli obstajajo tudi na nosilcu zvoka.

A prava zgodba o Beatlih se začne, ko se vanje, še posebej pa v Johna, zaljubi Brian Epstein, lastnik prodajalne s ploščami, ki občasno piše recenzije albumov za revijo Mersey Beat. Čeprav je pisal za časnik, ki je o Beatlih redno poročal, je nanje postal pozoren šele takrat, ko je nenavadno veliko ljudi, predvsem deklet,

spraševalo za ploščo *My Bonnie*. Novembra 1961 jih je poslušal v znamenitem klubu The Cavern, kjer so že bili lokalne zvezde. Ljudje so dejansko kupovali njihovo ploščo, druge skupine pa so kopirale njihov videz in tudi način, na katerega so igrali.

A usnje in polizane *rock and roll* frizure so morda pristajale hamburškim divjakom, ne pa novi popskupini, ki jo je imel v načrtih Epstein. Kot piše Norman, so bile Epsteinove zahteve pri »reformi« Beatlov stroge, a morda več kot o Epsteinu povedo o stanju, v katerem jih je našel. Zahteve so bile: vedno morajo biti točni, se držati programa, nikoli ne smejo vpiti svojim prijateljem ali sovražnikom v občinstvu, ne smejo jesti ali piti piva na odru, ne smejo se prerivati, s prsti kazati znaka V ali rigati v mikrofon. Če že morajo kaditi, naj ne kadijo delavskih cigaret, kot so Woodbines, temveč kaj bolj sofisticiranega, na primer Senior Service. Usnja so se morali znebiti, ker je bilo to tako kmalu po koncu druge svetovne vojne še vedno preveč povezano z nacisti, zato jih je oblekel v sijoče sive obleke z žametnimi ovratniki. Iz liverpoolskih domačinov iz delavskega okolja s pretežno klavnimi življenjskimi zgodbami so se z nekaj potezami prelevili v skupino, ki je bila videti tako čedno, da jo danes številni prištevajo h glavnim vplivom za prihodnje *boy bande*.

Januarja 1962 je Epstein z njimi podpisal petletno pogodbo, pogodbe z založbo pa ni mogel dobiti. Maja 1962, po tem, ko so jih zavrnila že vse večje založbe v Londonu, so vendarle podpisali z založbo Parlophone, ki pa jim je plačala en peni za vsako prodano ploščo. Na pobudo producenta Georgea Martina so se znebili bobnarja Peta Besta in ga zamenjali z Richardom Starkeyjem oz. Ringom Starrjem, ki so ga opazili že v Hamburgu, ko je igral v skupini Roryja Storma.

Njihov prvi pravi singel je bila preprosta popevkica *Love Me Do*, ki sta jo napisala John in Paul. Takrat je pristala na 17. mestu, čeprav se brez posebnega manevra Briana Epsteina verjetno ne bi niti približala lestvicam. Kot so dolgoletne govorice potrdili v istoimenskem dokumentarcu na BBC Four leta 2012, je Epstein namreč pokupil 10.000 izvodov singla, tj. število, ki naj bi zadostovalo za uvrstitev med top 20, podobno pa je številnim liverpolskim bendom, ki so bili takrat na turnejah, naročil, da tudi sami kupijo nekaj kopij.

Beatli v stripu, Beatli v romanu, Beatli na Nintendo Wuiju

Čeprav 17. mesto na lestvici za največji bend vseh časov ni ravno čudež, jim je že z naslednjim singlom *Please Please Me* uspelo priti na prvo mesto britanske časopisne in drugo mesto prodajne lestvice. Od takrat naprej (pa do smrti Briana Epsteina) je šlo vse samo še navzgor; ne samo njihov imidž, tudi glasba se je razvijala v nove, pogosto eksperimentalne smeri, zaradi česar so Beatli po svojem glasbenem razponu in vplivu še danes neprekosljivi.

Praktično vsak vidik njihove kariere, od fotografije Astrid Kirchherr v Hamburgu do bobnarja Peta Besta, ki so ga zamenjali z Ringom, je danes opisan v takšni ali drugačni obliki. Zadnja leta so v modi predvsem stripi; že omenjeni Baby's in Black in The Fifth Beatle, ki govori o Epsteinu, v Applovi spletni trgovini pa je na voljo lična aplikacija, v kateri po delih izhajajo stripi, ki govorijo o nastanku in zgodovini največje skupine vseh časov.

Če njihovi oboževalci in oboževalke ne pišejo biografij, pišejo romane o odraščanju ob Beatlih. Lani je bil na primer v slovenščino preveden roman norveškega pisatelja Larsa Saabyeya Christensena z naslovom *Beatli*, v katerem si glavni junaki nadenejo imena Beatlov in svojo mladost prilagodijo izhajanju novih albumov skupine.

Poslušal sem vlake in tramvaj, ki je škripal čez Olaf Bulls Plass. Sredi vsega tega pa mamin in očetov pridušeni glas in vedno prižgani radio, iz katerega se je zmeraj razlegala opera, tako samotna, da bolj bridka ne bi mogla biti, peli so iz nekega drugega sveta, sivega in negibnega, peli so tako hladno in mrtvo. Na stenah okrog mene so bili obešeni obrazi in tudi ti so peli, vendar neslišno, kitare in bobni so obnemeli. Rolling Stonesi, Animalsi, Dave Clark Five, Hollies, Beatli. Beatli. Slike Beatlov. Sanjal sem o Ringotu in Johnu in Georgeu in Paulu. Sanjal sem, da sem eden od njih, da sem Paul McCartney, da imam njegov okrogli, otožni pogled, zaradi katerega padajo punce v nezavest, sanjal sem, da sem levičar in da igram bas. Dvignil sem se v postelji, buden ko sokol. Ampak saj sem eden od njih, sem pomislil na glas in se zasmejal. Jaz sem eden od Beatlov! (Lars Saabye Christensen, prevod Darko Čuden)

Devendra Banhart prepeva, da sta Paul McCartney in Ringo Starr edina Beatla na svetu, in čeprav sta oba še vedno dejavna v glasbi, je McCartney celo eden najbogatejših glasbenikov na svetu, ki te dni najraje brenka kitaro ob Rihanni in Kanyeju Westu, čarovnije iz časov Beatlov pa ni več. Paul McCartney je bil na Bledu dolgo časa tisti tip, ki si ga pač srečal v restavraciji Okarina, kamor ga je pogosto pripeljala takratna žena Heather Mills, medtem ko je Ringo, ki je zadnja leta posvojil imidž postrizenega Alfa, glasbeno povsem neopazen.

Blagovna znamka pa živi svoje življenje, vsake toliko časa se reinkarnira v kakšni novi obliki, na primer kot igra za Nintendo Wii ali pa kot motiv nove kolekcije Comme des Garçons. Zahvaljujoč stalnemu spreminjanju nosilcev zvoka, lahko kompletne Beatle kupite vsakih pet let znova in znova, podobno pa lahko počnete tudi z biografijami, ki izhajajo revidirane, dopolnjene in posodobljene, znova in znova.

Epiphone

Dot

Katarina Košir

»NE MOREM BITI NEKAJ, KAR NISEM.«¹

Otvoritev. Vonj po novem, duh domačnosti se meša s pridihom elegance. Nekaj nervoze, polno pričakovanj, veliko navdušenja. Prodajajo in kupujejo glasbene plošče, poslušajo glasbo, pojejo. Toda takrat še nihče od njih ne sluti, kakšno moč ima lahko glasba. Na drugem koncu mesta, morda na drugem koncu sveta, vsekakor pa na drugi strani odra je popolnoma drugačen koncert. Neki novi tipi, neka nova glasba, novo stališče. Zakoten, zapacan ali zakajen klub dobro skriva nervozo, pričakovanje in navdušenje. Frajerje je nekdo spustil z vajeti – fantje so divji in neposredni, a duhoviti. Zabavajo se, zabavajo publiko. Verjetno so plačani premalo, mogoče igrajo za drobiž, vendar preprosto uživajo. Počnejo namreč tisto, kar jih veseli in uresničuje. Igrajo to, kar nosijo v sebi, kar jih dela takšne, kot so v svojem bistvu. Igrajo to, kar pravzaprav so.

Če je bila mladost družbeno najbolj zaželen in je biti mlad pomenilo biti osvobojen omejenih rutin zrelosti, biti spolno aktiven in čustveno razbrzdan, potem bi lahko bil »mlad« vsakdo, ki je tako živel in mislil, ne glede na starost. Najstniška kultura, model »nespodobnega, spontanega, nepredvidljivega in ekshibicionističnega obnašanja«, je postala osnova splošnejših stremeljenj za uživanjem kot načinom življenja.

¹ John Lennon.

S temi besedami je vzpon mladosti opisal britanski sociolog glasbe Simon Firth. Ampak da se je najstniška kultura sploh lahko vzpostavila kot svojstvena skupina, so bile zaslužne predvsem družbene in gospodarske spremembe po drugi svetovni vojni. Dekolonizacija je sicer spodbudila kolonialne ali državljanske vojne in v zraku je bilo še vedno čutiti strah pred novo vojno svetovnega obsega – tekmovanje z jedrskim orožjem je samo še poglobilo prepad med komunizmom in kapitalizmom. Vendar se je večini evropskih držav uspelo gospodarsko in politično organizirati, kar se je pokazalo tudi kot nizka stopnja brezposelnosti, porast služb v terciarnem sektorju, večje število zaposlenih žensk in priseljevanje s podeželja v mesta. Delovna sila je postajala številčnejša, močnejša in čedalje bolj organizirana. Britanski zgodovinar Tony Judt je zapisal, da so Evropejci manj kot deset let po opotekanju na ruševinah na lastno začudenje in s precejšnjo zaprepačenostjo stopili v obdobje izobilja. To je bil »čas nezaslišanega blagostanja«.

Sunkovito gospodarsko rast je pospremilo naraščajoče zanimanje za potrošništvo in razvedrilo. Kuhinje so začeli zapolnjevati gospodinjski aparati, najvidnejše mesto v dnevni sobi je imel radio oziroma televizija, povečala se je potrošnja igrača in oblačil, največjo revolucijo pa je prinesel družinski avtomobil. Toda kljub temu splošnemu blagostanju je Firth opozoril, da »povojno izobilje ni temeljilo na lenobnosti, ampak na nadurnem delu, ko so ljudje vedno bolj garali, da bi lahko kupovali dobrine brezdelja, v katerih pa niso imeli časa uživati«.

In vendar je bil to predvsem čas mladosti – kot v svoji knjigi *Povojna Evropa* razloži Judt: »Najizrazitejša značilnost Evrope v petdesetih in šestdesetih letih [...] je bilo tako število otrok in mladine. Evropa je po štiridesetletni prekinitvi spet postala mlada.« Retrospektiven pogled v otroštvo *Nekih novih tipov* pokaže osamljenost, iskanje smisla in težnjo po zapolnitvi praznine, s katero se je soočala tudi mladina tistega časa. Priložnost so videli v rokenrolu in prav ta jim je ponudil možnost za smisel. Simon Firth razlaga privlačnost rokenrola, njegovo čutnost in moč, skozi protislovja, ki jih ta glasba združuje v sebi, in sicer »svoj ponos s sramom, svoje proslavljanje s krivdo in svoj srd s sprijaznjenjem«.

Alan Freed, radijski napovedovalec v oddaji »Moondog's Rock'n'Roll Party« je leta 1951 prvi predvajal to glasbo širokemu poslušalstvu. Leta 1953 je bil prvi rock'n'roll hit »Crazy Man Crazy« Billa Haleyja, rhythm'n'blues, kot so ga priredili belski country music glasbeniki. Haley je bil prvi belec, ki si je upal izvajati tovrstne popevke. Leta 1954 je po zaslugi svoje popevke »Rock around the clock« zaznamoval prehod mladih ameriških belih glasbenikov na vodilno mesto v svetovni glasbi.

Tako je začetke rokenrola strnil Jacques Attali v svojem eseu o politični ekonomiji glasbe, naslovljenem *Hrup*. Billu Haleyju pa je sledil Elvis Presley in drugi pionirji rokenrol glasbe, kot so bili Gene Vincent, Chuck Berry, Fats Domino, Little Richard, Eddie Fontaine ... Prav pojav Elvisa je bil za te mladostnike nekakšna čarovnija.

Neki novi tipi so se preprosto odločili za glasbo. Napraskali so denar, kupili inštrumente in enostavno kar začeli vaditi. Simon Firth je zapisal, da je rokenrol pravzaprav lahko igral vsak, »vsakdo je lahko delal tako preprosto glasbo, pisal takšne neposredne pesmi«. Potrpežljivost, vztrajnost in predvsem navdušenje. Odločili so se za glasbo, ne da bi sploh zares vedeli, kakšen talent nosijo v sebi. Kakšno energijo tvorijo, kadar so skupaj. In kakšno moč ima glasba, ki jo igrajo. Del te moči se je izkazal v sodobnem potrošništvu, toda drugi del nosi zasluge, ki so jih prinašali rasni, študentski in delavski protesti. Firth trdi, da je generacijska izkušnja v šestdesetih letih otopila čut mladih ljudi za razredne, spolne in rasne razlike, vendar so se te razlike žal ohranile in se kasneje še bolj zaostrole. Rokenrol šestdesetih naj bi torej »politiziral brezdelje in dal zasebnim vprašanjem tveganja, užitka in spolnosti javen, kolektiven izraz«.

V neki novi prodajalni nekdo še vedno čuti osamljenost in išče smisel svojega obstoja. Tudi on se bo odločil tvegati, igrati na vse ali nič, osvoboditi svoj jaz. Nekim novim tipom se svet odpira na dosegu roke, samo še stegniti jo morajo. Ob pravem času, na pravem mestu, proti pravi osebi. In to srečanje lahko povzroči trk dveh svetov, veliki pok, kaos, nastanek novega veselja ... Sprememba. Sanje preraščajo resničnost. Neverjetno, kakšno navdušenje.²

² Po *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* je »navdušenje« lahko veliko veselje, volja, pripravljenost zlasti za kako delo, dejavnost ali zelo pozitiven čustveni odnos do česa oziroma izražanje takega odnosa.

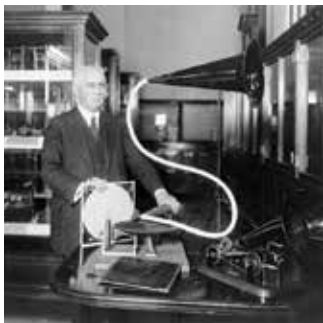

NEKI NOVI TIPI V GESLIH

B

Bazaar, ime prve izmed trgovin modne oblikovalke Mary Quant. Novembra 1955 je Quantova skupaj s poslovnim partnerjem in bodočim so-progom Plunketom Greeneom ter fotografom Archiejem McNairom na King's Roadu v Londonu odprla svojo prvo trgovino z oblačili, poimenovano Bazaar. Ulica King's Road je bila že v tem času znana kot prostor, kjer se rojevajo modni trendi, tam je svoj naslov našlo tudi več znanih kavarn; med drugim se je leta 1998 Starbucks odločil, da tukaj odpre svojo prvo kavarno v Veliki Britaniji.

Be-Bop-A-Lula, *rockabilly* pesem Gena Vincenta in Texa Davisa, ki so jo leta 1956 posneli Gene Vincent & His Blue Caps. Vincent jo je izvedel v radijski oddaji in posnel demo, ki ga je sprejela založba Capitol. V naslednjih letih (1956, 1962 in 1969) je posnel tri njene različice in jo odpel tudi v kultnem *rock and roll* filmu *The Girl Can't Help It*. Že dve leti po Vincentovi prvi izvedbi so jo posneli The Everly Brothers, leto za njimi priljubljeni angleški roker Cliff Richard, kasneje pa tudi Jerry Lee Lewis, Carl Perkins in mnogi drugi. V svojih zgodnjih letih so jo redno igrali tudi Beatli, kasneje pa sta jo posnela tako John Lennon (1975) kot Paul McCartney (1991). George Harrison je na prelomu iz šestdesetih v sedemdeseta igral na električno kitaro, ki jo je poimenoval Rocky in na kateri je bil napis »Be bop a lula«.

Berliner, Emile (1851–1929), ameriški izumitelj, po rodu iz Nemčije, najbolj znan po patentu gramofona in gramofonske plošče. Velja tudi za izumitelja mikrofona, ki je bil uporabljen kot telefonski oddajnik pri podjetju Bell. S sinom Henryjem Berlinerjem sta razvijala letalske naprave in leta 1920 predstavila nekakšen predhodnik helikopterja.

Bésame mucho, bolero pesem, ki jo je leta 1940 napisala mehiška tekstopiska Consuelo Velázquez, čeprav se sama do takrat ni še nikoli poljubila, ker naj bi slišala, da je poljubljanje greh. Ko je napisala to pesem, je bila Velázquezova namreč stara komaj petnajst let. Angleško različico je napisal Sunny Skylar; prevod se nekoliko razlikuje od izvirnika, ohranja pa špansko besedno zvezo *bésame mucho*. Prvi je pesem posnel Emilio Tuero, vendar je zaslovela šele v različici Lucha Gaticce. Pedro Infante jo je leta 1951 odpel v angleščini v filmu *A toda maquina*. Posnetek Andyja Russella je postal ena prvih velikih uspešnic založbe Capitol, verzija Jimmyja Dorseyja pa je leta 1944 dosegla prvo mesto na lestvici Billboard. Leta 1957 je še eno verzijo posnel mehiški pianist in skladatelj Juan García Esquivel skupaj s svojo Sonorama Orchestro. Beatli so pesem posneli tako na odru kot v studiu, z njo pa so nastopili že na avdiciji skupine za založbo Decca leta 1962.

Boys, pesem, ki sta jo napisala Luther Dixon in Wes Farrell, ameriška dekleška skupina The Shirelles pa jo je posnela konec leta 1960. Beatli so pesem, ki je v skupini do leta 1964 predstavljala glavno bobnarjevo točko, igrali od leta 1961, torej še pred prihodom Ringa, z bobnarjem Petom Bestom. Za album *Please Please Me* so posneli dve pesmi skupine The Shirelles: *Baby It's You* in *Boys*. Prav zadnja je osvetlila Ringov (prvi posneti) vodilni vokal.

C

country glasba, ljudska glasba z juga ZDA oziroma vrsta popularne glasbe, ki temelji na ameriški ljudski glasbi. Značilnost te glasbe je večglasno petje preprostih, optimističnih besedil ob spremljavi kitare, bendža, ustne harmonike in ljudskih instrumentov.

D

Dizzy Miss Lizzy, pesem Larryja Williamsa, ki je prvič izšla leta 1958 in kasneje doživela tudi več predelav. Najslavnejšo verzijo so skupaj s še eno Williamsovo uspešnico *Bad Boy* 10. 5. 1965 (prav na njegov rojstni dan) posneli Beatli. Čeprav *Dizzy Miss Lizzy* ni bila namenjena za britansko izdajo albuma, so jo vseeno uvrstili nanj, in sicer kot veliki *rock and roll* finale po McCartneyjevi pesmi *Yesterday* na albumu *Help!*. Po mnenju Paula McCartneyja je šlo za enega njihovih najboljših posnetkov, ki ponuja glasen ritmičen inštrumenal z Lennonovim živahno napetim vokalom.

E

Edison, Thomas Alva (1847–1931), ameriški izumitelj, ki je patentiral več kot tisoč izumov, med katerimi so: ogleni zrnati mikrofoni, fonograf, filmski snemalni aparat, nikelj-železov akumulator ... Čeprav je skoraj popolnoma oglušel, ga je zvok neizmerno zanimal – zaslovel je prav z izumom fonografa, s katerim je popolnoma presenetil in očaral javnost. Zaslužen je predvsem za razvoj in razmah žarnice z ogleno nitko, vendar pa je tudi z drugimi svojimi izumi in izboljšavami močno vplival na množično proizvodnjo ter komunikacijo.

F

fonograf, naprava za zapisovanje in predvajanje zvoka, ki se je kot sled vrisal v kovinsko folijo na valju. Leta 1877 ga je izumil Thomas Alva Edison.

G

Gagarin, Jurij (1934–1968), prvi človek v vesolju, sicer sovjetski vojaški pilot in astronaut. Gagarin je 12. 4. 1961 enkrat obkrožil Zemljo v okviru vesoljske odprave Vostok 1. Polet je trajal 108 minut.

gramofon, naprava za snemanje in predvajanje zvoka, ki je posnet na plošči. Leta 1887 ga je iznašel Emile Berliner. Predhodnik gramofona je bil Edisonov fonograf.

gramofonska plošča, okrogla, tanka plošča z zvočnim zapisom, namenjena predvajanju na gramofonu. Skupaj z gramofonom jo je leta 1887

iznašel Emile Berliner. Sprva so jo izdelovali iz šelaka (smola nekaterih indijskih dreves), ki ga je nato nadomestil kvalitetnejši in cenejši vinil. Leta 1948 so pri podjetju Columbia Records predstavili veliko ali *longplay* (LP) ploščo, ki je lahko vsebovala do 60 minut glasbe. Pri konkurenčnem podjetju RCA Victor so leta 1952 predstavili mali album ali *extended* (EP) ploščo, ki je navadno vsebovala od 3 do 6 skladb na obeh straneh. V petdesetih in šestdesetih letih 20. stoletja je pravi uspeh na trgu dosegla cenovno dostopnejša mala ali *single* (SP) plošča z eno ali dvema skladbama na vsaki strani.

H

Honey Don't, *rockabilly* klasika, ki jo je napisal Carl Perkins in jo prinesel na vajo svoje skupine, ki so jo takrat sestavljali bratje Perkins in W. S. Holland. Carlov brat Jay je najprej nasprotoval čudni kombinaciji akordov in ni hotel nadaljevati, vendar ga je Carl prepričal, da prav to dela pesem svežo in drugačno. Danes kombinacija akordov velja za enega zanimivejših vidikov te pesmi, ki je bila izdana 1. 1. 1956. Kasneje jo je posnelo več kot dvajset drugih umetnikov.

Hruščov, Nikita (1894–1971), sovjetski predsednik vlade med letoma 1958 in 1964 ter prvi sekretar CK KPSZ (1953–1964). Kot sovjetski politik je nastopal proti stalinizmu in se zavzemal za odpravo gulagov, v mednarodni politiki pa je ukazal izgradnjo berlinskega zidu in reševal kubansko raketno krizo preko »rdečega telefona« (direktne zveze med Belo hišo in Kremljem).

L

Long Tall Sally, *rock and roll blues* pesem Roberta Blackwella, Enotrisa Johnsona in Richarda Pennimana, bolj znanega pod imenom Little Richard, ki jo je leta 1956 tudi posnel in izdal. Pesem je šest (od devetnajstih) tednov ostala na samem vrhu *r'n'b* lestvice Billboard Hot 100, medtem ko je bila na pop lestvici največ šesta. Prejela je mnogo nagrad, postala ena najbolj prepoznavnih uspešnic Little Richarda in pravi *rock and roll* standard ter doživela več sto priredb.

M

minikrilo, krilo, katerega rob se konča precej nad koleni, običajno sega do sredine stegen – ne dlje kot 10 cm pod zadnjico. Mikro minikrilo (*microskirt*) je minikrilo z robom na zgornjem delu stegna oziroma tik pod nivojem mednožja. Prva znana kultura, kjer so ženske nosile tako kratka krila, je bila *Duan Qun Miao* (Kitajska), kar bi dobesedno lahko prevedli kot »kratko krilo Miao«. Eno najbolj znanih minikril, narejeno iz banan, je nosila Josephine Baker v svojih predstavah v Folies Bergère v Parizu leta 1926. Največjo priljubljenost je minikrilo doseglo v obdobju *Swinging Londona* v šestdesetih letih 20. stoletja.

Money (That's What I Want), pesem Berryja Gordyja in Janie Bradford, ki jo je prvi izvajal Barrett Strong. Junija 1960 je postala prvi hit Gordyjeve založbe Motown – zasedla je drugo mesto na *r'n'b* lestvici in trindvajseto mesto na poplestvici. Kasneje jo je posnelo veliko drugih izvajalcev, katerih verzije so nekajkrat dosegale precej visoka mesta na različnih lestvicah, med njimi tudi The Beatles (1963), The Rolling Stones (1964) in The Doors (1967).

N

najlonke s črto, ženske hlače nogavice iz najlona. Elegantne, čiste in udobne najlonke imamo danes za samoumevne, vendar so postale širše dostopne v šestdesetih letih 20. stoletja. Pletene nogavice so se prvič pojavile leta 1589, ko je častiti William Lee izumil pletilni stroj. Narejene so bile iz volne, bombaža ali svile, namenjene pa moškim. Trg nogavic je doživel revolucijo v začetku 20. stoletja, ko je postalo družbeno sprejemljivo, da tudi ženske kažejo noge. Leta 1930 so izumili najlon, ki je postal cenejša alternativa svili. Prve najlonke so se na trgu pojavile leta 1940 in doživele velik uspeh. Pletene so bile kot ploskev v obliki noge (najlon se namreč ne razteza), ki so jo na zadnji strani spojili s finimi ročnimi šivi – od tod črta na zadnji strani. V času druge svetovne vojne je bilo najlonke težko dobiti, zato so si ženske na zunanjo stran nog pogosto same narisale črto, da bi ustvarile videz najlonk. V poznih petdesetih so nato ugotovili, kako najlonu dodati elastičnost, in potrebe po šivih ni bilo več.

P

Please Mr. Postman, pesem avtorjev Roberta Batemana, Fredericka C. Gormana in Briana Hollanda, prva pesem dekleške skupine The Marvelettes za založbo Motown in prva pesem te založbe, ki je konec leta 1961 dosegla prvo mesto na pop lestvici Billboard Hot 100 in prvo mesto na r'n'b lestvici. Poleg tega je bila to ena prvih uspešnic, ki jo je izvedla skupina ženskih vokalistik. Pesem je še enkrat postala hit leta 1975 v izvedbi The Carpenters. Kasneje je doživela še veliko predelav. V različici Beatlov, ki jo je odpel John Lennon, sta spola obrnjena: fant upa, da mu bo poštar prinesel pismo ljubljenega dekleta, in ne več obratno. Beatli so pesem vključili v svoje nastope v klubu The Cavern, kasneje pa so jo studijsko predelali za svoj drugi album *With The Beatles*.

Presley, Elvis (1935–1977), ameriški pevec in filmski igralec, začetnik *rockabilly* glasbe, znan tudi kot kralj *rock and rolla*. Izšolal se je za električarja, vendar ga je zanimala glasba, zlasti *blues* in *gospel*, igral je kitaro in pel. Njegova pot k slavi se je začela, ko ga je opazil lastnik založbe in studia Sun Records Sam Phillips, ki se je zanimal za afriškoameriško glasbo. Svojo prvo skladbo *That's All Right (Mama)* je posnel leta 1954, največji preboj pa je doživel dve leti kasneje s skladbo *Heartbreak Hotel*, ki je bila v prvem tednu prodana v 1,5 milijona izvodih. Zaradi svoje izjemne glasbene kariere je postal eden osrednjih in najbolj prepoznavnih likov ameriške popkulture, ki se je tudi z njegovo pomočjo usidrala skorajda v vseh kotičkih sveta.

Q

Quant, Mary (roj. 1934), modna oblikovalka in ikona, v šestdesetih letih ena glavnih akterk modnega gibanja *mod*. Pripisujejo ji zasluge za popularizacijo minikrila in »vročih hlačk« (*hot pants*). S spodbujanjem mladih, naj se oblačijo zase in modo jemljejo kot zabavo, je postala zelo priljubljena. V Londonu je proti koncu petdesetih let odprla dve priljubljeni trgovini (glej: *Bazaar*) s svojimi oblačili.

R

radio, naprava za oddajanje ali sprejemanje električnih impulzov po radijskih valovih. Prvi radijski sistem je izdelal Guglielmo Marconi leta 1895,

leta 1901 pa je poslal radijski signal prek Atlantika. Prvi zvočni prenos, ki je vključeval tudi glasbo, je leta 1906 izpeljal Reginald Fessenden.

rhythm and blues, glasbeni slog ameriških črncev, naprej imenovan rasna glasba, za katerega je značilna povezava *bluesa* in močne ritmične spremeljave.

rockabilly, eden najzgodnejših stilov *rock and roll* glasbe, ki se je razvil v zgodnjih petdesetih letih na jugu ZDA. Izraz je skovanka iz besed »*rock*« (iz *rock and rolla*) in »*hillbilly*« (iz *country* glasbe, ki so jo imenovali tudi *hillbilly* glasba). Na *rockabilly* so vplivale razne zvrsti glasbe, med drugim *blues* in *boogie-woogie*. *Rockabilly* je bil zelo priljubljen od zgodnjih petdesetih do zgodnjih šestdesetih let. Imel je ogromen vpliv na modo in življenjski slog.

rock and roll, smer popularne glasbe, ki se je okrog 1950 v ZDA oblikovala iz *rhythm and bluesa* in elementov *country* glasbe. Z britansko invazijo se je zopet vrnil v ZDA in se razširil po svetu ter pomembno vplival na družbena dogajanja.

Roll Over Beethoven, glasbena uspešnica Chucka Berryja iz leta 1956, ki govori o predstavi o tem, da bi *rock and roll* izpodrinil klasično glasbo, oziroma o tem, kako bi se Beethoven ob novem glasbenem gibanju obračal v grobu. Berry naj bi jo napisal na podlagi tega, da je njegova sestra Lucy vselej igrala klasične skladbe na družinski klavir prav tedaj, ko je sam želel nanj igrati bolj sodobno glasbo. Skladbo so po Chucku Berryju izvajali tudi številni drugi glasbeniki, najbolj uspešno in odmevno Jerry Lee Lewis, Beatli in Electric Light Orchestra. Revija Rolling Stone jo je uvrstila na 97. mesto lestvice 500 največjih hitov vseh časov.

S

Shout, pesem bratov Rudolpha, Ronalda in O'Kellyja, Jr., Isleyja, ki so jo leta 1959 napisali in posneli s svojo skupino The Isley Brothers. Čeprav se na lestvici Billboard Hot 100 ni uvrstila više od 47. mesta, je na njej ostala zelo dolgo in tako postala prvi zlati singel bratov Isley. *Shout* je bila

v ameriških medijih prepoznavna predvsem kot plesna pesem. Poleg bratov Isley so jo večkrat izvajali tudi drugi mednarodni izvajalci. Že mesec po izidu jo je posnel Johnny O'Keefe v svoji avstralski TV-oddaji *Six O'Clock Rock*, ki je v Avstraliji dosegla tretje mesto. Leta 1962 so Joey Dee & The Starlighters s svojo izvedbo dosegli šesto mesto, medtem ko je bila verzija The Isley Brothers na 94. mestu. Škotska pop pevka Lulu se je s to pesmijo leta 1964 uvrstila na sedmo mesto britanskih hitov. Beatli so to pesem posneli za britansko televizijo leta 1964.

Shrimpton, Jean (roj. 1942), angleška igralka in model, ikona *Swinging Londona*. V šestdesetih letih je veljala za najuspešnejšo manekenko in prvi supermodel. Zaradi dolgih vitkih nog so ji dali vzdevek »Kozica« (*The Shrimp*). Pojavljala se je na naslovnica modnih revij, kot so *Vogue*, *Harper's Bazaar*, *Vanity Fair* in *Elle*. Leta 2012 jo je časopis *Time* razglasil za eno najbolj vplivnih modnih ikon našega časa.

Sibelius, Jean (1865–1957), romantični skladatelj, mojster finske nacionalne šole. Pisal je simfonije, orkestralno, scensko, komorno, klavirsko, operno in prostozidarsko obredno glasbo. Najbolj znan je po finski himni *Finlandia*. Kot član finskega narodnega gibanja se je zavzemal za osvoboditev Finske izpod ruskega carističnega jarma.

Swinging London, izraz, ki se uporablja za modo in kulturno sceno, ki je vzcvetela v Londonu leta 1960. Ta fenomen se je pojavljal v času po drugi svetovni vojni, ko si je britanska ekonomija zopet opomogla. *Swinging* so radijske postaje in časopisi definirali v smislu »vsega, kar je hip in moderno«. Gibanje je zajelo vse sfere družbenega življenja mladih: od glasbene, filmske, literarne do modne, ki je postala simbol mladinske kulture. Med mladimi so bili priljubljeni določeni oblačilni kosi, kot je minikrilo. Tako so postale popularne tudi nakupovalne ulice, kot so Carnaby Street, King's Road in Chelsea.

T
Teddy Boys, angleška subkultura, ki se je razvila v Londonu v začetku petdesetih let 20. stoletja, se hitro širila, kmalu pa so jo začeli povezovati

z *rock and rollom*. Prvotno ime subkulture, *Cosh Boys*, se je spremenilo v *Teddy Boys* leta 1953 po objavi naslovnice časopisa *Daily Express*, ki se je glasila *Edvardijanci v Teddyje*. *Teddy Boys* so nosili ozke hlače, dolge jakne temnih barv, hlače z visokim pasom in krajših hlačnic ter bele srajce, ohlapne v vratu. Bili so prva mladinska skupina, ki se je začela tako očitno razlikovati od ostalih mladostnikov. Številni so se združili v tolpe in se pogosto spuščali v nasilne spopade z drugimi skupinami. Njihova obutev so bile t. i. *oxfordke* (usnjeni čevlji, ki so ime dobili po univerzi v Oxfordu in se razvili v več različic) in bolj robustne *creepers* (vrsta obutve, ki ima usnjen zgornji del in značilen debel podplat iz surove gume). Daljše lase so si *Teddy Boys* česali nazaj in jih utrjevali z obilico pomade, zadaj pa so si jih česali tako, da so formirali »račji rep«.

televizija, prenašanje (gibajočih se) slik in zvoka na daljavo s pomočjo električnih naprav. Kolut s spiralo leč, ki je med vrtenjem razcepil sliko v črte, je leta 1883 izumil Paul Nipkow. Ta kolut je John Logie Baird leta 1926 vgradil v mehanski televizijski sistem. Nipkowov kolut je kmalu zamenjala katodna cev, ki se je z razvojem krajšala, dokler je na koncu dvajsetega stoletja niso izpodrinili drugi materiali in tehnologije.

Till There Was You, priljubljena balada, ki jo je leta 1957 za svoj mjuzikel z naslovom *The Music Man* napisal Meredith Willson. V broadwayski odrski različici jo je izvajala Barbara Cook, v filmski verziji iz leta 1962 pa Shirley Jones. Zatem so jo izvajali še mnogi drugi, denimo saksofonist Sonny Rollins in trobentač Al Hirt ter pevke Anita Bryant, Peggy Lee in Nana Mouskouri. Obenem je to edina broadwayska melodija, ki so jo kdaj koli posneli Beatli. V njihovi obdelavi je izšla na albumih *With The Beatles* (britanska izdaja, 1963) in *Meet The Beatles!* (ameriška izdaja, 1964).

Twist and Shout, pesem Phila Medleyja in Berta Bernsa z izvirnim naslovom *Shake It Up, Baby*, ki jo je sicer prva posnela skupina The Top Notes leta 1961, vendar je Bert Russell takrat obtožil producenta Phila Spectorja, da je uničil skladbo in je zato leta 1962, ko se je pesem odločila posneti skupina The Isley Brothers, sam prevzel vlogo producenta. Rezultat je bilo navdušenje nad nastopom tria in dvajseto mesto na lestvici Billboard

Hot 100, kar je bilo presenečenje celo za brate Isley, ki niso imeli uspešnice že tri leta, odkar so se uveljavili s skladbo *Shout*. Že prvotni aranžma skladbe vključuje tudi mehiške elemente. Russell naj bi si namreč izposodil, upočasnil in prilagodil melodijo iz uspešnice Ritchieja Valensa *La Bamba* (1958), katere melodija izvira iz stare mehiške ribiške pesmi. V izvedbi Beatlov je izšla kot zadnja skladba na albumu *Please Please Me* leta 1963 in kmalu postala svetovna uspešnica.

Umetne trepalnice, kozmetični dodatek, ki poudari dolžino, gostoto in debelino naravnih trepalnic. Podaljški, ki se z lepilom prilepijo na veke, so lahko narejeni iz svile, živalske dlake ali sintetičnih vlaken. Umetne trepalnice so bile v šestdesetih letih 20. stoletja eden glavnih modnih dodatkov. Nekatera dekleta so nosila tudi po dva para naenkrat, poleg tega pa so uporabljala še maskaro, ki so jo izumili približno desetletje prej.

Y*You Don't Own Me*, uspešnica Johna Madare in Davida Whita, ki jo je leta 1963 prva izvajala tedaj komaj sedemnajstletna Lesley Gore. Pesem s prepoznavno feministično noto se je nemudoma uvrstila na drugo mesto Billboardove poplestvice ter doživela veliko kasnejših izvedb. Dusty Springfield jo je uvrstila na svoj debitantski album *A Girl Called Dusty* (1964).

Gesla sta sestavili Katarina Košir in Barbara Vrbančič.

Katja Magister

ŠESTDESETA: NOVA IDENTITETA

Šestdeseta leta 20. stoletja so pustila velik pečat v zgodovini. Njihova usoda se kar naprej pojavlja, saj vplive iz takratnega obdobja lahko še danes zasledimo na vsakem koraku.

Začetek obdobja zaznamuje predvsem senca druge svetovne vojne in pričakovanje tretje. Politična nasprotja iz poveljnega časa, prevrat v Pragi, napetosti v Berlinu, kubanska kriza, vietnamska in korejska vojna ter razni lokalni spopadi v Aziji obeležujejo družbenopolitične in socialne razmere takratnega časa. Evropa je na prelomu novo odkritega blagostanja, Sovjetska zveza in Združene države Amerike pa tekmujejo v osvajanju vesolja in termonuklearnega razvoja. Sovjetski komunizem ostaja stabilen le na videz, tretji svet ostaja en sam nemir. ZDA, vodilno silo zahoda, zaznamujejo atentati, rasni izgredi in vojna v Vietnamu, zahodna Evropa pa počasi doseže vrhunec razcveta, ko se proti koncu šestdesetih prične bolj nemirna sedemdeseta leta.

Struktura socialnega položaja prebivalstva se bistveno izboljša (pravice delavcev in splošno izboljšanje standarda), moderno postane izletništvo, dopustništvo, masovni turizem, nezaposlenost je tako rekoč neznanka. Povprečne družine lahko prvič izbirajo med avtomobili, elektrotehničnimi izdelki, televizijo, radiom, pralnimi stroji, pohištvo, tekstilom in obutvijo. Šestdeseta leta so zaznamovana z največjim merilom evropskega blagostanja – to je revolucija. *Babyboom*, poveljna povečana rodnost, se razcveti v vsej svoji veličini. Odrašča generacija, ki je bistveno bolj izobražena, neobremenjena in dovolj mlada, da ni nosila odgovornosti vojnih zločinov. Množični beg mladih s kmetij pripelje do povečanja vseh urbanih naselij.

Hiter pretok informacij omogoča nove, necenzurirane, komercialne in tudi piratske radijske postaje z odhajnim signalom preko svojih meja. Razvije se naključno razvedrilo – televizija. Svobodno se začne govoriti o temah, ki so do tedaj veljale za nespodobne in tabu: o seksu, drogah, homoseksualcih, svobodni izbiri glede ločitve ali splava. Kot nova močna potrošniška ciljna skupina se vzpostavijo najstniki. Neverjetno se poveča število veleblagovnic, razcvet doživi tudi oglaševalska industrija.

Fakultete ukinejo sprejemne izpite, kar pripelje do ogromnega števila študentov, ki s svojim obnašanjem, kulturo in delovanjem nedvomno spremenijo svet. Mlade privlači Amerika, ki velja za popolno nasprotje Evrope: je mlada, sveža, odprta in bogata. Na ameriškem tržišču se začne uveljavljati evropski svet: nemški avtomobili, francoske kuhinjske posode, italijanska oblačila, belgijske čokolade in dansko pohištvo, že tradicionalne švicarske ure pa predstavljajo sinonim kvalitete in dizajna.

Celotno politično, socialno in družbeno dogajanje vpliva na razvoj mode. Poplava najstnikov narekuje slog življenja: živijo za trenutek, preteklost je zgodovina. Prekipevajo od optimizma, razvijejo okus za modo in umetniški dizajn. Nakupovanje postane zabava, proizvodnja oblačil pa masovna in cenovno dostopna. Svoje mesto uveljavijo in obdržijo oblikovalci visoke mode. Glavni *trendsetterji* z vplivom na popularno kulturo postanejo filmi, filmski igralci, glasbeniki in manekenke, ki še danes najbolj odražajo šestdeseta leta.

(Glavna) modna novost je ikonično minikrilo, ki postane najkrajše v zgodovini mode. Zasluge lahko pripišemo tako Mary Quant kot tudi Andréju Courrègesu, saj še zmeraj obstajajo nesoglasja, kdo ga je predstavil prvi. Courrèges je s svojimi strogo oblikovanimi, funkcionalnimi in futurističnimi oblačili zagotovo oče vesoljske dobe in najbolj kopiran kreator svojega časa.

Moda prihaja z ulice, kar močno vpliva na takratno oblikovanje; oblačila postanejo sveža, futuristična in drzna. Sporno trapezno linijo oblek pripisujemo prav Yvesu Saint Laurentu, ki se v svojem najbolj ustvarjalnem obdobju upre visoki modi v želji po oblikovanju ulične mode. Po navdihu nizozemskega kubističnega umetnika združi umetnost in modo v eni najbolj tipičnih oblek šestdesetih, tj. »modrijan obleki« (1965). Futurizem pripelje do razvoja novih, praktičnih, sintetičnih materialov z raznoraznimi motivi *popa* in *op arta*, psihadeličnimi vzorci, praktičnimi papirnatimi kosi s kratkim rokom uporabe.

Inovacije na področju oblačil v tem času niso redkost. Paco Rabanne, kostumograf fantazijskega filma *Barbarella* (1968), spretno kreira oblačila iz aluminija in plastike, ki dosežejo navdušenje med nežnejšim spolom. Rabanne prvi uporabi temnopolte manekenke, zato ga skoraj odpustijo iz sindikalne zbornice pariške mode. Psihadelične vzorce na uniformah stevardes za družbo Braniff Airlines pa oblikuje Emilio Pucci; ta šokira z inovativno čelado *hubble helmet*, ki stevardese varuje pred dežjem in motornim oljem letala. Drzen, močan in

vpliven Pierre Cardin z linijami oblačil popolnoma zanemari žensko linijo telesa, v Avstriji rojeni Rudi Gernreich pa velja za najbolj aktivnega in avantgardnega ameriškega oblikovalca tistega časa.

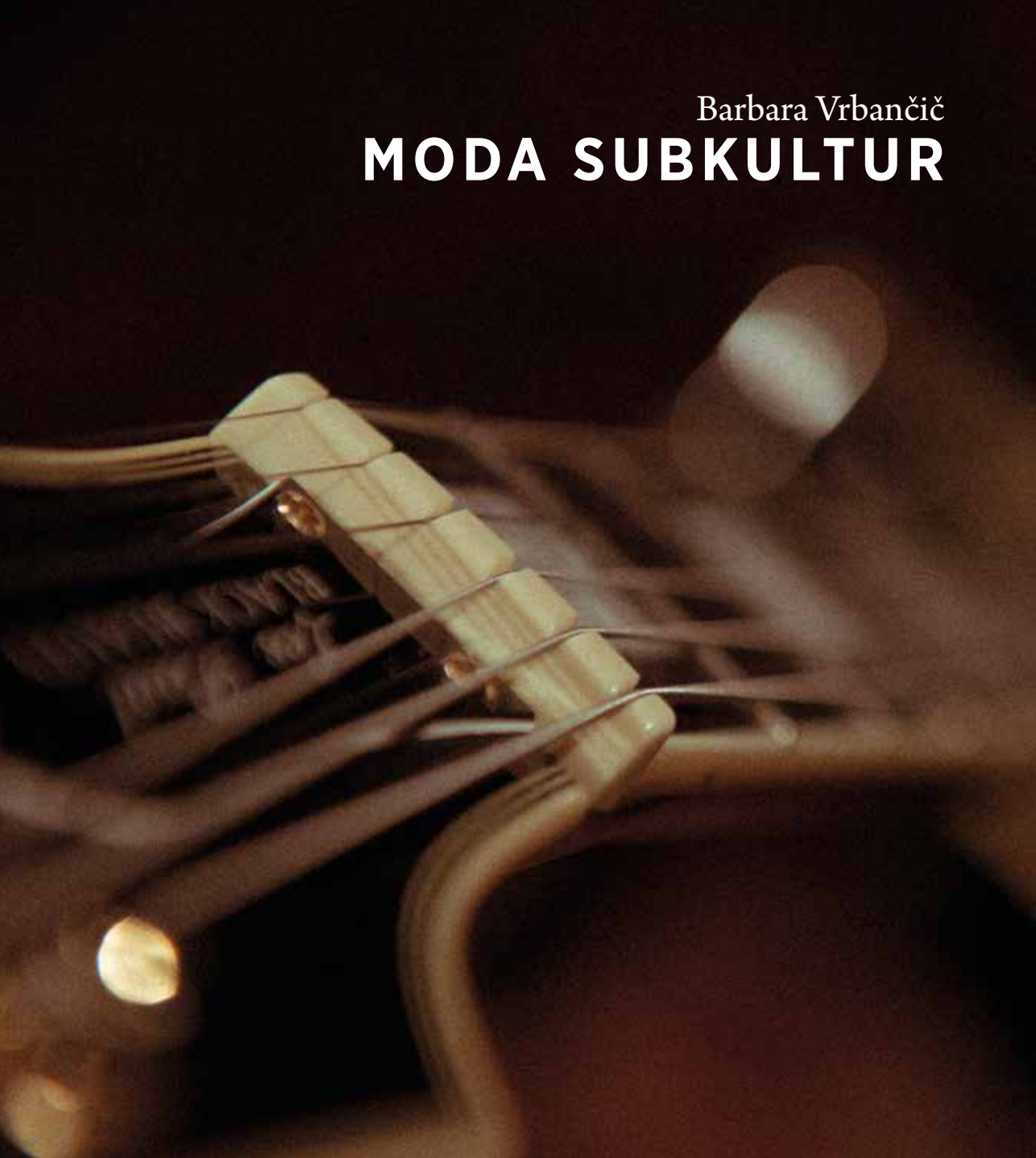
Podobo svobodne in neodvisne ženske prinese modna fotografija, nov lepotni ideal, ki ga utelešajo supermodeli, kot so Twiggy, Jean Shrimpton in Veruschka. Fotografija je aktivna, dinamična, v gibanju, poudarja svobodo mode. Modne stile narekuje film. Med seboj se prepletajo družbeni dogodki, film, znane osebe, moda in glasba; prav ta ponuja pravo kulturno izraznost tega desetletja: Jimi Hendrix in *flower power* ideologija hipijev, *mod* stil Beatlov ter refren njihove pesmi *She Loves You*, tj. *yè yè* stil.

Vzporednice s šestdesetimi leti 20. stoletja najdemo v današnjem izrednem razvoju računalniške tehnologije, tako v svetu kot v modi. Zopet se pojavljajo politične in socialne napetosti ter akterji; velike sile še vedno ostajajo iste, le področja in načini so prilagojeni sodobnemu času. Še danes so vidne posledice, ki so jih šestdeseta pustila na okoljevarstvenih področjih zaradi hitrega in stihijskega razvoja industrije. Posledice so vidne tudi na političnem in socialnem področju, pri razpadih oz. prilagoditvi komunističnih režimov po svetu ter čedalje večjem razkolu med bogatimi in revnimi. Če si je v šestdesetih letih visoko modo lahko privoščilo okrog 15.000 žensk, se je ta številka zdaj skrčila na 2.000. Glavni kupci dandanes prihajajo z Bližnjega vzhoda, Rusije in Kitajske.

Izrazite modne ločnice šestdesetih, ki jih povezujemo z današnjim časom, odražajo svoj vpliv. Vsako sezono se pojavljajo na modnih brveh, ki ponujajo podobnosti v kroju, materialu, barvah in vzdušju. Pa vendar: šokirati je težko. Družba postaja bolj odprta za novosti in drugačnosti, čeprav smo še daleč od popolnosti. Provokacija je izziv. Nam manjka sproščenosti in optimizma takratnega obdobja?

Barbara Vrbančič

MODA SUBKULTUR

Šestdeseta leta 20. stoletja so sinonim za rojstvo subkulturnih gibanj in mladinskega upora starejšim generacijam ter celotnemu družbenemu sistemu. Seveda so se generacije mlajših ljudi skušale upirati starejšim že v preteklosti, vendar lahko pravi začetek mladinskega upora umestimo v šestdeseta leta 20. stoletja.

V tem času se je namreč mladina organizirano začela zanimati za politiko. Prav mladinski politični aktivizem predstavlja generacijsko vrzel med mlajšimi in starejšimi generacijami. Eden takšnih primerov političnega aktivizma je feminizem, ki je trajal vse do sedemdesetih let, prav tako študentski aktivizem, s katerim so mladi želeli pokazati, da so eden izmed družbenih razredov, ki ima svoje mnenje.

Medtem ko so v Združenih državah Amerike subkulture predstavljale novo liberalno politično ideologijo mnogih, je upor v Veliki Britaniji pomenil bolj upor proti družbenim normam, ki so veljale v preteklih desetletjih; predvsem proti konservativnim načelom angleškega srednjega razreda.

Razlogov, zakaj so šestdeseta postala nekakšna zibelka subkultur, je več: naraščajoče potrošništvo, razvoj novih tehnologij, korenite spremembe v modi in glasbi. Mladi so se želeli razlikovati od svojih staršev, zato je bil stil oblačenja in s tem zunanji videz ter celo jezik pripadnikov določene skupine zelo pomemben. Različne skupine mladih so imele različne načine oblačenja, ki so se močno razlikovali od ostalih družbenih skupin in starejših generacij. Starejše generacije mladih moških so nosile obleke, mlajše pa so se navduševale nad majicami, usnjenimi jaknami in kavbojkami. Vse te razlike so pripomogle tudi k razlikovanju subkultur in njihovih načel med seboj.

Čas po vojni je prinesel veliko sprememb v družbi, predvsem ekonomskih; države, ki so si priborile zmago v vojni, so bile gospodarsko močne in vladalo je splošno optimistično vzdušje. V času gospodarskega razcveta si je večina ljudi lahko privoščila več kot kadar koli prej. Kupna moč gospodinjstev se je povečala. Reklame, ki so se vedno pogostejše pojavljale na televiziji in po radiu, so mladim sporočale, kaj naj kupijo in nosijo, da bodo »moderni«. Zaradi razcveta gospodarstva brezposelnosti skorajda ni bilo. Imeli so svoje plače, zato so mladi prvič začeli kupovati in izbirati želene stvari po svoji volji; o čem takem so njihovi starši lahko samo sanjali. Prav to novo potrošništvo je poglobilo razlike med mladimi in njihovimi starši. K temu je pripomogla tudi ukinitev obveznega vojaškega roka leta 1960. Fantje so tako, namesto da bi vojaški službi namenili 18 mesecev, poiskali zaposlitev, ki so jo želeli, in za svoje delo dobivali plačilo. Le-to so potrošili po svojih željah: hodili so v kino, na plesne prireditve, kupovali oblačila, motorje ... Skratka, oblikovali so svojo identiteto po svojih željah. Tako so razcvet doživele tudi veleblagovnice in »nakupovalne« ulice, kot so Carnaby Street, King's Road in Chelsea; London je postal modna prestolnica sveta.

S tem ko je mladina začela služiti svoj denar in se ni več zanašala samo na žepnino svojih staršev, je imela tudi več prostega časa. Vse to je mladim omogočilo, da so eksperimentirali z različnimi življenjskimi stili; to je bilo nekaj, kar si njihovi starši niso mogli privoščiti.

V politiki so se začele pojavljati »zelene« stranke, ki so zagovarjale ideale pravične družbe in nasprotovale potrošništvu. Kakor koli, poudariti moramo, da ne glede na to, ali so mladi nasprotovali potrošništvu ali ne, je le-to od tega imelo koristi, ki so bile vidne v mnogih prodajnih artiklih, po katerih so mladi z veseljem posegali.

V modi se je dogajala prava revolucija. Prvič v zgodovini so mladi postali gonilna sila mode. Priljubljeno je postalo minikrilo, ki je razkrivalo noge mladostnic. Twiggy je postala simbol *swinging sixties* in obraz *mod* scene. Dekleta so jo posnemala v vsem, kar je oblekla in naredila. Mary Quant je popularizirala minikrilo, s katerim so dekleta pokazala svoje noge in s tem novo zavedanje svoje seksualnosti, kar je bilo za starejše generacije nezaslišano. Fantje so si puščali dolge lase, kar je privedlo do afrofrizure – dolgi, valoviti, v nebo segajoči lasje so pričali o svobodi in zagnanosti mladine.

Rivalstvo med Sovjetsko zvezo in ZDA se je odražalo v »tekmi za veselje« (*Space Race*). Za modo je to imelo velik pomen, saj so na tržišče prihajala oblačila iz novih materialov, in kmalu so se po modnih pistah sprehajala dekleta, oblečena v obleke iz plastike, žic, transparentnih materialov; v modi so bile kovinske in neonske barve. Prvič so se oblačila pojavljala v novih, drznih barvnih kombinacijah, zelo drugačnih od tistih iz petdesetih let, ko so bila npr. krila veliko širša in daljša. Dramatične vzorce na oblačilih je navdihoval *op art*. Ljudje še nikoli niso videli česa takega. Ljudje so postali bolj odprti glede spolnosti. Predvsem dekleta so se oblačila bolj izzivalno in kazala več kože. Izum kontracepcijske tabletko in odprtost do spolnosti sta napovedovala seksualno revolucijo.

Mlajših generacij ni bilo več strah delati kontroverznih stvari, medtem ko se starejša generacija še ni privadila na takšno vrsto obnašanja in mode, zato so bili mnogi šokirani. Kot že omenjeno, se pojavijo afrofrizure, kar je bilo za takratni čas zelo kontroveržno, saj je do tedaj veljalo, da imajo fantje lepo urejene kratke lase. Ti modni trendi so se tako uspešno razvijali zato, ker so bili tako zelo drugačni od tega, kar je veljalo do tedaj.

Mladi ljudje so bili sedaj svobodni kot še nikoli prej, kar so želeli pokazati v vseh drastičnih spremembah. To jim je v veliki meri uspevalo, razen na nekaterih mestih. Šole so, na primer, imele še vedno stroga pravila glede oblačenja. Dekletom ni bilo dovoljeno nositi hlač ali kratkih kril, fantom ni bilo dovoljeno nositi kavbojk.

Od zgodnjih petdesetih do zgodnjih šestdesetih let je bil v glasbi zelo priljubljen stil *rockabilly*. Na modo je imel ogromen vpliv. V povojnem času se je mladina že delila na dve skupini. Tisti, ki so se bili manj pripravljeni

upreti staršem, so nosili *jeans* hlače, srajce, puloverje in jakne v umirjenih barvah. Fantje so nosili zapete srajce in klasične čevlje. Dekleta so imela široka, polna krila ter čevlje z majhno peto ali brez nje. Lasje so bili speti v enostaven čop.

Mladi, ki so se želeli bolj razlikovati od svojih staršev, pa so posegali po drznejših barvah in vzorcih oblačil. Tako so fantje nosili vzorčaste srajce živahnih barv, barva se je preselila tudi na jakne, nadeli pa so si še delavske škornje in usnjene jakne, ki so jih sicer nosili predvsem motoristi. Dekleta so nosila oprijeta, do kolen segajoča krila in oprijete puloverje, zraven pa čevlje z visoko peto. Na moških in ženskih srajcah so se pogosto pojavljale vezene.

Eden največjih idolov mladih v petdesetih letih je bil Elvis Presley. Prvi je začel nositi modre semiš čevlje, črne hlače in odpeto srajco. Njegova glasba, ples in oblačila so sinonim za *rock and roll* kulturo petdesetih. Njegove pesmi so imele korenine v afroameriških duhovnih pesmih in *countryju*. Presleyju so sledila še mnoga druga vplivna, znana imena: Chuck Berry, Little Richard, Buddy Holly, Roy Orbison ... Vsi ti pevci z Elvisom na čelu so močno vplivali ne samo na glasbene trende, ampak tudi na ples in modo.

Omeniti moramo dve vidnejši subkulturi: *modi* in *rockerji* sta bili dve rivalski subkulturi, ki sta se pojavili v začetku šestdesetih let v Veliki Britaniji. *Modi* so zelo radi eksperimentirali z oblačili, znani so bili po svojem vzvišenem in snobovskem obnašanju; želeli so namreč posnemati srednji družbeni razred. *Mod* fantje so torej nosili lepo krojene obleke, ozke kravate, oprijete hlače in čevlje z zašiljeno konico. Dekleta so s stilom oblačenja skušala čim bolj posnemati fante, zato so imela kratke lase, moške hlače in srajce, čevlje brez pete in zelo malo ličil. Vsak pravi *mod* je moral imeti tudi primerno prevozno sredstvo; najpogosteje je to bila vespa. Poslušali so glasbo ameriških *jazz* umetnikov, radi so prisluhnili tudi angleškim skupinam, kot so The Who, The Small Faces in The Yardbirds. *Rockerji* pa so v nasprotju z *modi* oboževali usnjene jakne, črne kavbojke in motorje. In če so *modi* veljali za urejene in čiste, so *rockerji* uživali v majicah – še najraje zamaščenih z motornim oljem. Uživali so v poslušanju *rock and rolla*, še posebej Elvisa Presleyja. Zavračali so vsakršne ideale mode, saj so si želeli ugleda »slabih fantov«. Edini modni element v njihovi opravi je bil navadno bel svilen šal, ki so si ga nadeli za vožnjo z motorjem.

V šestdesetih so nekateri glasbeniki, npr. Bob Dylan in Joan Baez, ustvarjali glasbo, ki je zrcalila takratno politično dogajanje. Proti koncu desetletja pa so hipiji širili sporočilo ljubezni. Glasbenice, kot sta Janis Joplin in Grace Slick, so napovedovale začetek feminističnega gibanja. Beatli pa so imeli s svojim *mod* videzom, glasbo in družbeno zavestjo ogromen vpliv na kulturo in modo v začetku šestdesetih let. Beatlomanija je zaznamovala trende in kulturo še mnoga leta in desetletja.

FOTOGRAFIJE Z VAJ

Fotografinja Mankica Kranjec

Filip Samobor, Žan Perko, Matic Lukšič, Robert Korošec

Robert Korošec

Žan Perko

Filip Samobor

Matic Lukšič

Nina Rakovec

Milan Štefe

Tanja Dimitrievska

Sara Gorše

Jaka Lah

Filip Samobor, Matic Lukšič

Robert Korošec, Filip Samobor

SKOZI MLADE OČI

Pišejo študenti dramaturgije z AGRFT

Anja Krušnik Cirnski

RAZGRADNJA ZGODBE O USPEHU

I. Sally vrešči

Televizijska serija *Mad Men* prikazuje, problematizira oglaševanje v šestdesetih. Osrednji lik Donald »Don« Draper (ki si je svojo identiteto pravzaprav izmislil) je ne najbolj skrben in ne najbolj pozoren mož in oče. Posledica je ločitev, kar pa ga še vedno ne transformira v skrbnega očeta. Ko bi otroka lahko videl, na to pozabi in se sploh ne prikaže.

Ker ga peče vest, nima druge, kot da se otrokoma odkupi z materialnimi dobrinami. Svoji hčerki Sally kupi vstopnice, in to ne katere koli vstopnice za kateri koli koncert, temveč vstopnice za koncert benda, ob omembi katerega majhna Sally začne kričati in

vreščati od navdušenja; kupi ji namreč vstopnice za koncert skupine The Beatles, ene najslavnejših skupin vseh časov.

Seveda pa Beatli niso od nekdaj bili Beatli, niso bili od nekdaj *a priori* fenomen. Zato se je treba vrniti h koreninam, mladosti, univerzalni zgodbi o začetku fenomenov.

II. (Ne)dosegljivost

Na vprašanje *Kako postati uspešen?* poznamo mnogo odgovorov. Nekaterim verjamemo bolj, drugim verjamemo manj, najbolj in absolutno pa verjamemo

zgodbam o genijih – glasbenih ali matematičnih. Te zgodbe sicer oblikuje več elementov: najpogostejše so to predanost, trdo delo in neizmeren talent posameznika (ali skupine) – predvsem nadpovprečni dejavniki.

Obenem je pomemben element »zgodbe o uspehu« tudi krivica v življenju: izguba (psihična ali fizična), životarjenje, krivična obsodba itn. Skratka, neki element, ki dela genija človeškega, povprečnega, vsakdanjega. (Pri Stephenu Hawkingu je to njegova bolezen, pri Nicole Kidman rak njene matere, pri Charlize Theron oče alkoholik in mama, ki ga je v samoobrambi ubila.) Prav ta določena krivica v življenju je tista, ki v gledalcu/bralcu privede ali do občudovanja (včasih precenjevanja, povzdigovanja v mučeništvo) ali do poistovetenja.

Nemalokrat se namreč zgodi, da se nam te zgodbe zde nedosegljive (čeprav so na tihem sanje slehernika), spet drugič se nam zdi absoluten uspeh v domu Beatlov na dosegu rok – le zgrabiti bi ga bilo treba. Ali kot v *Nekih novih tipih* reče Matt: »Vsak bend tko začne.«

III. Modrec/menedžer

Redkeje pa se zgodi, da v zgodbah najdemo osebo, za katero niti ne vem, kako bi jo imenovala. Oseba, ki v pravem času zazna genialnost in jo usmeri naprej oziroma jo usmeri drugače. Zastavi se vprašanje: Ali bi bili Beatli enaki brez Epsteina? Bi bili najslavnejša, najbolj legendarna skupina vseh časov?

V filmu *Ritem norosti* (2014) se med učiteljem Fletcherjem in bivšim učencem Neymanom odvije naslednji dialog o slavnem glasbeniku Charliju »Birdu« Parkerju:

FLETCHER: Povedal sem ti zgodbo, kako je Charlie Parker postal Charlie Parker.

NEYMAN: Joe Jones mu je vrgel činele v glavo.

FLETCHER: Točno. Parker je bil mlad poba, precej dober na saksofonu. Dobil je priložnost za poskusno snemanje. In zajebal stvar. In Jones ga je skoraj obglavil zaradi tega. Izsmejali so ga z odra. Jokal je celo noč. Ampak kaj je naredil, ko je zjutraj vstal? Vadil je. Vadil je in vadil z enim samim ciljem v mislih – da se mu nikoli ne bodo več smejali. Čez eno leto je bil spet v Renu. Stopil je na oder in odigral solo, kakršnega svet še ni slišal. Zamisli si: če bi Jones samo rekel »V redu je, Charlie. V redu je bilo, dobro odigrano.« in bi si Charlie mislil »Dobro sem opravil.«, konec zgodbe, Bird ne bi nikoli obstajal.

IV. Neki novi tipi

The Beatles: She is leaving home

(...)

She (We gave her most of our lives)

Is leaving (Sacrificed most of our lives)

Home (We gave her everything money could buy)

(...)

She (We never thought of ourselves)

Is leaving (Never a thought for ourselves)

Home (We struggled hard all our lives to get by)

Ti verzi, ki sicer govorijo o otroku in staršu, bi prav zlahka govorili tudi o uspehu, saj izpostavljajo žrtev, neskončno dajanje, zapostavljanje jaza, trud in boj. In vse to je ozadje, resnična »zgodba o uspehu«, velikokrat zasenčena z romantičnimi in romantiziranimi interpretacijami. Za predanostjo in talentom se velikokrat skrivajo krvavi prsti, manj socialno življenje, kar ni več tako zelo romantično. Meje med predanostjo in mučenjem so tanke.

Neki novi tipi se na neki način zahvalijo »modrecu« / »menedžerju«, ki je v zgodbah zapostavljen, tukaj pa dobi svoje mesto.

Neki novi tipi govorijo o mladosti, ki ve, kaj hoče povedati.

Neki novi tipi niso zgodba o meni ali tebi; to je zgodba o glasbi in njenih strastnih, požrtvovalnih, predanih privržencih.

IN MEMORIAM

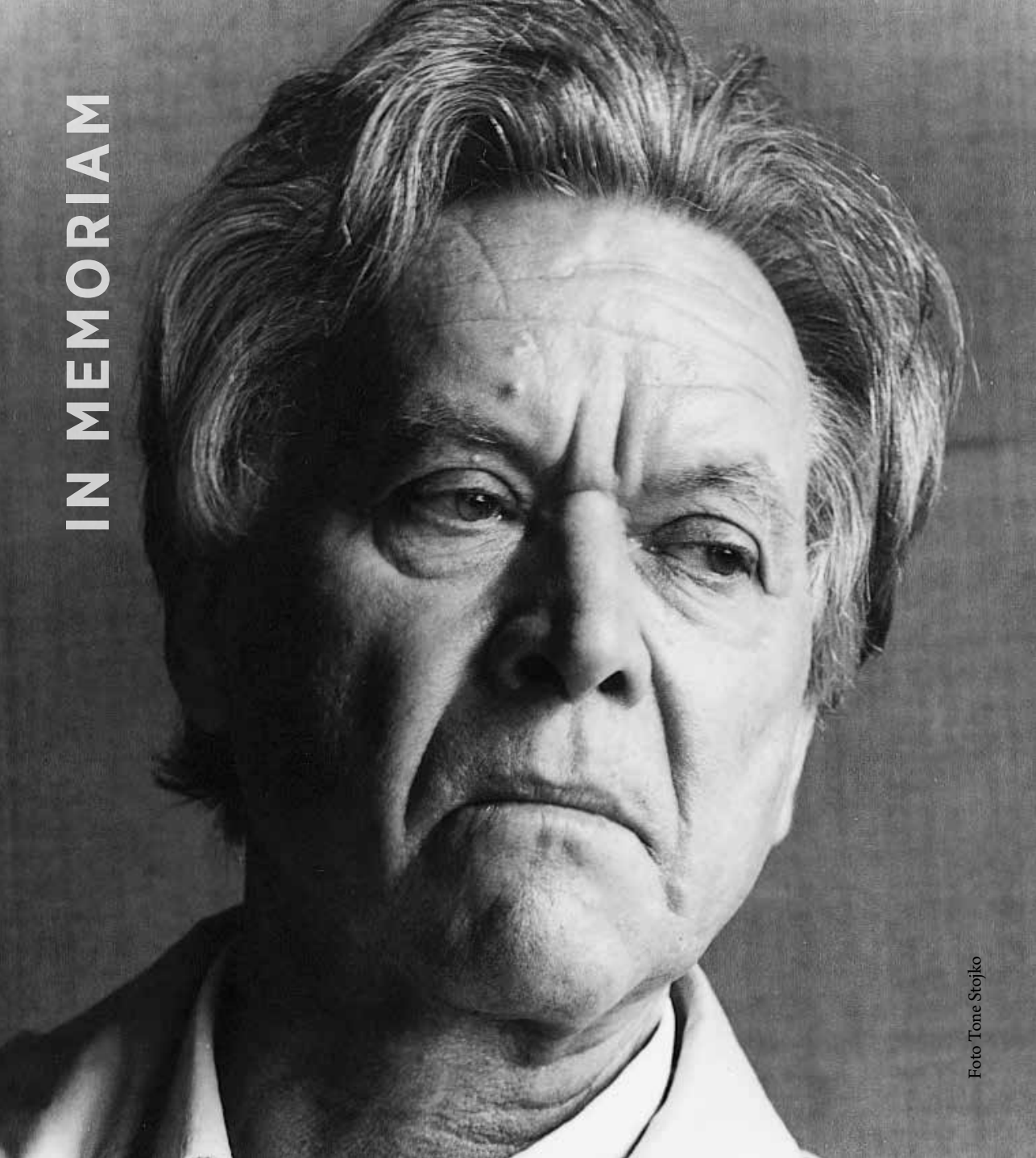

Foto Tone Stojko

SLAVKO STRNAD

(1923–2015)

Z žalostjo sporočamo, da se je v dvaindevetdesetem letu starosti poslovil igralec Slavko Strnad. Po študiju na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo se je najprej zaposlil v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju, potem pa se je pridružil igralskemu ansamblu Mestnega gledališča ljubljanskega in mu ostal zvest vse do upokojitve. Med sezonama 1963/64 in 1991/92 je v MGL ustvaril okrog šestdeset vlog; med drugim je bil Valentin Vodnik v *Krajnskih komedijantih* Bratka Krefta (r. Bratko Kreft), Bog Oče v igri *Raj ni razprodan ali Reforma v paradižu* Žarka Petana (r. Miran Herzog) in Heraklej v *Ptičih* Milana Jesiha (r. Barbara Hieng). Igral je tudi v filmih (npr. *Tistega lepega dne*). Slavkova ljubezen do gledališča tudi po upokojitvi ni usahnila. Dokler so mu le dopuščale moči, smo se redno srečevali na predstavah.

Slavko, počivaj v miru!

VLOGE V MESTNEM GLEDALIŠČU LJUBLJANSKEM

- 1963/1964** Bogdan Jovanović, *Primer tovariša Koprivice*, r. Igor Pretnar (Steva)
Jean Anouilh, *Zmedena glava ali Zaljubljeni reakcionar*, r. Jože Gale (Ledadu)
- 1964/1965** Franz Werfel, *Jacobowsky in polkovnik*, r. Vladimir Skrbinšek (Szabuniewicz)
- 1965/1966** Heinar Kipphardt, *V zadevi J. Roberta Oppenheimerja*, r. Janez Vrhunc (Hans Bethe)
- 1966/1967** Rolf Hochhuth, *Namestnik božji*, r. Jože Gale (»Baraba« iz fašistične milice; Dežurni Švicar v papeški palači; Mož)
Sam in Bella Spewack, *Naši trije angeli*, r. Miran Herzog, (Felix Ducotel)
Bratko Kreft, *Krajnski komedijanti*, r. Bratko Kreft (Valentin Vodnik, eksfranciškajner Marcellianus)
- 1967/1968** Radivoje-Lola Djukić, *Bog je umrl zaman*, r. Milivoj Tomić (Pravljicar)
Helmut Schwarz, *Kriva sodba*, r. Jože Gale (Jakob Ullman)
Peter Shaffer, *Črna komedija*, r. Miran Herzog (Georg Bamberger)
- 1968/1969** Friedrich Dürrenmatt, *Prekrščevalci*, r. Miran Herzog (Langermann)
Mira Mihelič, *Dan žena*, r. Matija Milčinski (Grom)
George Farquhar, *Rekruti in ljubezen*, r. Zvone Šedlbauer (Kozma Lesnika)
- 1969/1970** Robert Anderson, *Veš, da te ne slišim, če teče voda (Golobji koraki)*, r. Zvone Šedlbauer (George)
Matej Bor, *Ples smeti*, r. Miran Herzog (Malavolti)
Igor Torkar, *Zlata mladina*, r. Zvone Šedlbauer (Jernej)
- 1970/1971** Andrej Hieng, *Osvajalec (Baltasar)*, r. Dušan Jovanović (Rivera)
Janez Vrhunc, *Vesela igra o žalostni princeski in dedku Mrazu*, r. Lojze Filipič (nastopajoči)
Giulio Scarnicci – Renzo Tarabusi, *Kaviar in mineštra*, r. Zvone Šedlbauer (Alessio)
- 1971/1972** Žarko Petan, *Raj ni razprodan ali Reforma v paradižu*, r. Miran Herzog (Bog Oče)
Georges Feydeau, *Dama iz Maxima*, r. Žarko Petan (Emile)
- 1973/1974** Georges Feydeau, *Bolha v ušesu*, r. Žarko Petan (Baptistin)
Ivan Cankar, *Za narodov blagor*, r. Miran Herzog (Stebelce)
- 1974/1975** Fadil Hadžić, *Naročena komedija*, r. Dušan Mlakar (Gledalec)
Andrej Hieng, *Izgubljeni sin*, r. Mile Korun (Levec)
Tennessee Williams, *Tramvaj Poželenje*, r. Žarko Petan (Pablo)
- 1975/1976** István Örkény, *Mačja igra*, r. Aleš Jan (Natakar)
Eduardo De Filippo, *Sobota, nedelja, ponedeljek*, r. Mario Uršič (Krojač Catiello)
- 1976/1977** Velimir Lukić, *Huda noč*, r. Dušan Mlakar (Antonij)
Matej Bor, *Težka ura*, r. Vesna Arhar (Neznanec – agent)
- 1977/1978** Mirko Zupančič, *Iz take smo snovi kot kranjski komedijanti*, r. Mile Korun (Robnik)
- 1978/1979** Ivan Cankar, *Kralj na Betajnovi*, r. Dušan Jovanović (Kantorjev oskrbnik)
Harold Pinter, *Zabava za rojstni dan*, r. Zvone Šedlbauer (Petey)

Jean Anouilh, *Zmedena glava ali Zaljubljeni reakcionar*, 1963/64, režija Jože Gale (Slavko Strnad, Vladimir Skrbinšek)

Franz Werfel, *Jacobowsky in polkovnik*, 1964/65, režija Vladimir Skrbinšek (Janez Eržen, Slavko Strnad)

- 1980/1981** Ivan Cankar, *Hlapci*, r. Dušan Jovanović (Delavec)
 Jean Giraudoux, *Za Lukrecijo*, r. Marjan Bevk (Pisar)
 Peter Hacks, *Mir*, r. Žarko Petan (Član zbora)
- 1981/1982** Milan Dekleva, *Sla boeme*, r. Zvone Šedlbauer (Biljeter)
 Tone Partljič, *Na svidenje nad zvezdami*, r. Aleš Jan (Okostnjak)
- 1982/1983** Ivo Brešan, *Hudič na filozofski fakulteti*, r. Žarko Petan (Drugi član komiteja)
 Dominik Smole, *Antigona*, r. Franci Križaj (Član zbora)
Slovenska lirika, r. Nika Juvan-Kalan (nastopajoči)
- 1983/1984** Ödön von Horváth, *Kazimir in Karolina*, r. Žarko Petan (Slaščičar; Policaj)
 George Bernard Shaw, *Pigmalion*, r. Vladimir Skrbinšek (Prvi moški)
 William Shakespeare, *Hamlet*, r. Mile Korun (Francisko; Drugi grobar)
- 1984/1985** Aleksander Galin, *V Moskvo in nazaj*, r. Aleš Jan (Nikolaj Mihajlovič Čmutin)
 Arthur Miller, *Lov na čarovnice*, r. Franci Križaj (Francis Nurse)
- 1985/1986** Franz Kafka, *Proces*, r. Zvone Šedlbauer (Človek)
 Heinrich von Kleist, *Razbiti vrč*, r. Mile Korun (Strežaj)

Bratko Kreft, *Krajnski komedijanti*, 1966/67, režija Bratko Kreft (Slavko Strnad)

Robert Anderson, *Veš, da te ne slišim, če teče voda (Golobji koraki)*, 1969/70, režija Zvone Šedlbauer (Slavko Strnad, Milena Zupančič)

Žarko Petan, *Raj ni razprodan ali Reforma v paradižu*, 1971/72, režija Miran Herzog (Vera Per, Slavko Strnad, Janez Škof)

Georges Feydeau, *Bolha v ušesu*, 1973/74, režija Žarko Petan (Franček Drofenik, Slavko Strnad)

Tennessee Williams, *Tramvaj Poželenje*, 1974/75, režija Žarko Petan (Dare Ulaga, Janez Eržen, Slavko Strnad, Julij Guštin)

Harold Pinter, *Zabava za rojstni dan*, 1978/79, režija Zvone Šedlbauer (Slavko Strnad, Maja Šugman)

- 1986/1987** Peter Božič, *Španska kraljica*, r. Zvone Šedlbauer (Oče)
1987/1988 Milan Jesih, *Ptiči*, r. Barbara Hieng (Heraklej)
 Oton Župančič, *Veronika Deseniška*, r. Vinko Möderndorfer (Deseniški gospod)
1988/1989 Paul Claudel, *Marijino oznanjenje*, r. Dušan Mlakar (Drugi delavec)
 Branislav Nušić, *Gospa ministrica*, r. Miran Herzog (Sava Mišić)
1989/1990 William Shakespeare, *Romeo in Julija*, r. Barbara Hieng Samobor (Gregor)
1990/1991 Witold Gombrowicz, *Ivona, princesa Burgundije*, r. Jon Paul Cook (Valentin)
 Jean-Jacques Bricaire – Maurice Lasaygues, *Lažnivka*, r. Dušan Mlakar (Stric)

Paul Claudel, *Marijino oznanjenje*, 1988/89, režija Dušan Mlakar (Slavko Strnad)

Marko Manojlović, Petra Pogorevc

SOME NEW KIDS

Neki novi tipi

World premiere

Premiere 27 February 2015

Director **MARKO MANOJLOVIĆ**

Dramaturg **PETRA POGOREVC**

Band leader and music arranger **MIHA PETRIC**

Set designer **BRANKO HOJNIK**

Costume designer **JELENA PROKOVIĆ**

Vocal accompanist **JOŽE ŠALEJ**

Instrumental accompanists **MIHA PETRIC** (electric guitar, bass),
ŽIGA KOŽAR (drums), **MIHA GANTAR** (acoustic guitar)

Choreographer **SEBASTJAN STARIČ**

Video artist **VESNA KREBS**

Song translator **MATEJ KRAJNC**

Language consultant **MARTIN VRTAČNIK**

Light designer **DAVID OREŠIČ**

Sound designer **SAŠO DRAGAŠ**

Assistant to dramaturg **KATARINA KOŠIR**

Assistants to costume designer **ANDREJ VRHOVNIK** and **BARBARA VRBANČIČ**

Stage manager **Borut Jenko**

Prompter **Neva Mauser Lenarčič**

Technical director **Jože Logar**

Stage foreman **Janez Koleša**

Technical coordinator **Branko Tica**

Sound master **Sašo Dragaš** and **Tomaž Božič**

Lighting masters **Boštjan Kos** and **Bogdan Pirjevec**

Hairstylist **Ksenija Imerovič**

Make-up stylist **Janja Milavec**

Wardrobe mistresses **Angelina Karimović** and **Tatjana Cirman**

Property master **Sašo Ržek**

The set was made under the supervision of master **Vlado Janc** and costumes under the supervision of mistresses **Irena Tomažin** and **Branka Spruk** in the ateliers of the Ljubljana City Theatre.

Cast

Rob **ROBERT KOROŠEC** as guest

Phil **FILIP SAMOBOR** as guest

Matt **MATIC LUKŠIČ** as guest

Sean **ŽAN PERKO** as guest

Sally **NINA RAKOVEC**

Travis **TINES ŠPIK** as guest

Miles **MILAN ŠTEFE**

Tania **TANJA DIMITRIJEVSKA**

Sarah **SARA GORŠE** as guest

Jack **JAKA LAH**

England in the early sixties. A wave of new music – with roots in soul, rhythm and blues, and gospel music – has come from the States. Rock 'n' roll is in the air. Young groups are springing up like mushrooms after the rain. Their powerful music is the trademark of the emerging generation and its new world view; it is a manifestation of revolt against the existing values and of the desire for change.

Likewise, the four young guys who have established a band called Some New Kids are full of dreams and ideas. Their career has only just started. They perform in clubs, playing covers as well as their first own songs, and they dream of a career that would bring recognition, fame and success beyond their hometown.

They have plenty of will and talent as well as supporters and admirers. Particularly at the newly opened local record shop, which becomes the meeting point for numerous like-minded young people. In the original musical piece, which abounds in hot rhythms, sparkling dialogues and hilarious situations, we will look back – creatively as well as, inevitably, nostalgically – at the ground-breaking sixties and their legacy.

SONGS IN THE PERFORMANCE

YOU DON'T OWN ME

John Madara/David White Tricker (Lesley Gore)

TWIST AND SHOUT

Phil Medley/Bert Berns (The Isley Brothers)

BÉSAME MUCHO

Consuelo Velázquez (Emilio Tuero)

ROLL OVER BEETHOVEN

Chuck Berry (Chuck Berry)

FASTER

Matic Lukšič (Neki novi tipi)

BE-BOP-A-LULA

Gene Vincent/Tex Davis (Gene Vincent & His Blue Caps)

MONEY

Janie Bradford/Berry Gordy (Barrett Strong)

BUZZIN'

Filip Samobor (Neki novi tipi)

PLEASE MR. POSTMAN

Robert Bateman/Frederick C. Gorman/Brian Holland (The Marvelettes)

LONG TALL SALLY

Enotris Johnson/Robert Blackwell/Richard Penniman (Little Richard)

WHISKEY

Robert Korošec (Neki novi tipi)

BOYS

Luther Dixon/Wes Farrell (The Shirelles)

TILL THERE WAS YOU

Meredith Willson (Peggy Lee)

DIZZY MISS LIZZY

Larry Williams (Larry Williams)

SHOUT

Rudolph Isley/Ronald Isley/O'Kelly Isley, Jr. (The Isley Brothers)

HONEY DON'T

Carl Perkins (Carl Perkins)

VIBRATIONS

Žan Perko (Neki novi tipi)

BIG GUN

Filip Samobor (Neki novi tipi)

TRIBUTE TO MY INSPIRATION

Robert Korošec (Neki novi tipi)

In the performance we used excerpt from **ANDANTE FESTIVO** by Jean Sibelius performed by String Quartet Tempera.

INFORMACIJE O PREDSTAVAH MGL DOBITE

- pri blagajni MGL v Gledališki pasaži med Čopovo in Nazorjevo ulico v Ljubljani, ki je odprta vsak delavnik od 12. do 18. ure in uro pred predstavo
- v mesečnem sporedu predstav, ki ga abonenti, imetniki osebne in poslovne kartice MGL in tudi vsi drugi, ki to želijo, prejmejo po pošti, prav tako pa je brezplačno na voljo pri blagajni MGL
- na spletni strani www.mgl.si
- s sporočili SMS Mestnega gledališča ljubljanskega
- v dnevnem časopisju
- na radiu
- na Facebooku in Twitterju